

Coğrafyanın ezgisi türküler ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sözlü kültür mirası

The melody of geography Turkish folk songs and oral cultural heritage in teaching Turkish as a foreign language

Ayşe Dağ Pestil¹

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye.

ÖZ

Yabancı dil öğretimi, yalnızca dilbilgisi yapılarının öğretimi, sözcük dağarcığının aktarımı değil, aynı zamanda o dilin şekillendiği kültür, tarih ve coğrafya bağlamlarının da öğrenen bireye sunulmasını gerektiren çok katmanlı bir süreçtir. Bu açıdan, dil-kültür ilişkisi, dil öğretiminin temel bileşenlerinden biri olarak ele alınmaktadır. Bu çalışmada, özgün metinler olarak halk edebiyatı sözlü kültür hazinelerimizden biri olan ve dilin kültür dokusunu çok boyutlu bir şekilde yansıtmaya özelliğiyle dikkat çeken türkülerin, Türkçenin yabancılara öğretiminde kullanımı üzerinde durulmuştur. Türküler, yalnızca birer müzik formu değil; aynı zamanda milletin hafızasında yer etmiş coğrafi mekânların duygu yüklü temsilleri, kültür kimliğinin melodik haritalarıdır. Türk halkı, yüzyıllar boyunca yaşadığı her vadiye, geçtiği her dağ yolunda, sularından içtiği her ırmak boyunda bir türküyle iz bırakmış; böylece coğrafyayı sadece mekânsal bir varlık değil, anlamlandırılmış ve içselleştirilmiş bir vatan toprağı hâline getirmiştir. Bu haliyle türküler coğrafi aidiyetin, kültür coğrafyasının ayrılmaz bir parçası ve sözlü kültürün önemli taşıyıcılarıdır. Araştırmanın amacı yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde halk türkülerinin dil becerilerinin yanı sıra Türk kültürü, tarihi ve kültür coğrafyası okuryazarlığını da geliştirme konusundaki pedagojik potansiyelini incelemektir. Türk halk müziği ve eserlerinin Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında, hangi oranda kullanıldığını araştırmak, potansiyel kültür taşıyıcısı Türk halk müziği eserlerini analiz etmek, Türkçe öğretiminde dil-kültür bütünlüğüne katkı sağlayacak türkü örneklerini ortaya çıkarmak araştırmanın diğer ilgi odağıdır. Bu amaçla, *Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Seti, Açılım Türkçe Öğretim Seti, Türkçe Öğreniyorum Orhun Seti- TİKA* ders materyalleri içerdikleri halk müziği örnekleri ve etkinlikleri açısından incelenmiştir. Diğer taraftan Türk halk müziği eserleri konu ve türlerine göre tasniflenmiş, özellikle yer isimleri barındıran eserler üzerinde durularak *Drama Türküsü* ekseninde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi dil dersine bir etkinlik örneği sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Türk halk müziği, sözlü kültür mirası, müzik coğrafyası, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, ders kitabı

ABSTRACT

Foreign language teaching is a multi-layered process that requires not only teaching grammatical structures and transferring vocabulary, but also presenting the cultural, historical, and geographical contexts in which the language was shaped to the learner. From this perspective, the language-culture relationship is considered one of the fundamental components of language teaching. This study focuses on the use of folk songs, one of our treasures of oral culture and original texts, which draw attention with their ability to reflect the cultural fabric of language in a multidimensional way, in teaching Turkish to foreigners. Turkish folk songs are not merely a musical form; they are also emotionally charged representations of geographical spaces embedded in the nation's memory, melodic maps of cultural identity. Throughout the centuries, wherever the Turkish people have lived, whatever mountain paths they have traversed, whatever rivers they have drunk from, they have left their mark with a folk song, thus transforming geography from a mere spatial entity into a meaningful and internalized homeland. In this sense, folk songs are an integral part of geographical belonging and

cultural geography, as well as important carriers of oral culture. The aim of the research is to examine the pedagogical potential of Turkish folk songs – türküler- in teaching Turkish as a foreign language, not only in terms of language skills but also in terms of developing literacy in Turkish culture, history, and cultural geography. To investigate the extent to which Turkish folk music and works are used in textbooks for teaching Turkish as a foreign language. Other areas of interest in the research include investigating the extent to which Turkish folk music and works are used in Turkish as a foreign language textbooks, analyzing Turkish folk music works as potential carriers of culture, and identifying examples of Turkish folk songs that contribute to the unity of language and culture in Turkish teaching. To this end, the *Yeni Istanbul Turkish Set for International Students*, *Açılım Türkçe -Turkish Teaching Set* and the *Türkçe Öğreniyorum Orhun Set – TİKA* course materials were examined in terms of the folk music examples they contain. On the other hand, Turkish folk music works were classified according to their subject and type, with a particular focus on works containing place and geographical names, and a sample activity for teaching Turkish as a foreign language was presented in the context of the Turkish folk song: *Drama Türküsü*.

Keywords: Turkish folk songs, oral cultural heritage, music geography, teaching Turkish as a foreign language, textbook

1. GİRİŞ

Yabancı dil öğretimi, yalnızca dilin biçimsel yapılarının ve söz varlığının öğretilmesiyle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda bireyin hedef dilin şekillendiği kültürel bağlamı da içselleştirmesini gerektiren çok yönlü bir öğrenme sürecidir. Bu bağlamda, dil-kültür ilişkisi, dil öğretiminin temel bileşenlerinden biri olarak ele alınmakta; bireyin dili etkin ve yerinde kullanabilmesi için o dilin ait olduğu kültürel kodları da öğrenmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Byram, 1997; Kramsch, 1993). Dilsel yeterlilikle birlikte kültürlerarası yeterlilik kazandırılması, bireyin hedef dil topluluğuna yönelik anlamlı etkileşimler kurabilmesinin ön koşulu hâline gelmiştir.

Bu kuramsal yaklaşım doğrultusunda otantik materyallerin yabancı dil öğretiminde kullanımı giderek daha fazla önem kazanmıştır. Otantik materyaller; hedef dilin doğal kullanımı içinde yer alan, eğitim amaçlı özel olarak üretilmemiş fakat eğitimsel bağlamda işlevselleştirilebilen kaynaklar olarak tanımlanır. Bu materyaller, öğrencinin dili doğal bağlamı içinde anlamlandırmasına, kültüre ait unsurları dolaylı yoldan tanımasına ve öğrenme motivasyonunun artmasına katkı sağlar (Gilmore, 2007; Nunan, 1988).

Bu çerçevede, müzik ve sözlü halk edebiyatı ürünleri hem dilin ritmik doğasını hem de kültüre ait değerleri taşıyıcılığını bir arada sunmaları bakımından otantik kaynaklar arasında ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Özellikle türküler, Türk halkının tarihsel, toplumsal ve coğrafi deneyimlerini, yerel söyleyiş özellikleriyle birlikte aktararak kültürün hem içerik hem biçim yönünden temsilini mümkün kılar. Türküler aracılığıyla sunulan anlatılar, öğrencinin yalnızca dile değil; dilin içinde saklı olan duygu, düşünce ve yaşam biçimlerine de ulaşmasını sağlar.

Türküler, Türk halkının derin birikimlerini taşıyan, halkın, kültür değerlerini gelecek kuşaklara aktarmak için bu birikim ve değerlerini sakladığı eserlerdir (Eroğlu, 2017). Türküler, halkın hem bu birikimini yansıttığı hem de kültürün kalıcılığını korumak için sığındığı eserlerdir. Bu kültür ve milli işlevinin yanı sıra, türkülerin yabancı dil öğretiminde kullanılabilirliğinin pedagojik açıdan da yüksek olduğu düşünülmektedir. Dil öğretiminde kullanılacak materyallerin seçiminde hem dilin doğal kullanımı hem de kültür bağlamını taşıyıp taşımadığı konusu son derece önemlidir. Türküler bu açıdan yalnızca dilsel kalıpları değil; aynı zamanda hedef dilin şekillendiği tarihsel, toplumsal ve coğrafi zeminleri de bünyesinde barındırmasıyla, öğretim ortamında yüksek düzeyde işlevsel ve anlamlı bir araç olarak öne çıkar.

Öz, yaptığı bir araştırmada 2014'ten 2024'e kadar yapılmış olan 18 yüksek lisans tezini analiz etmiştir. Bulgular; müziğin dinleme ve telaffuzu geliştirdiğini, sınıfta öğrenme kaygısını azalttığını ve kültüre karşı anlayışı geliştirerek dil becerilerinin gelişimini desteklediğini göstermektedir. Dolayısıyla halk şarkıları ve müziğinin, yabancı, dil öğrenimini birçok bilişsel ve duygusal boyutta önemli ölçüde geliştirebilen güçlü pedagojik araçlar olduğu öngörülmektedir (Öz, 2024). Aşık Veysel Türkülerinin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılması üzerine yaptığı bir çalışmada ise Kaplan, dil öğretimi sürecinde türkünün, yalnızca ezgili olması ve kulağa hoş gelmesinden dolayı değil; aynı zamanda dil becerilerini (konuşma, yazma, dinleme ve okuma) ve dil bilgisini (öğrenme alanı) geliştirmesi sebebiyle de oldukça önemli olduğunu dile getirmektedir (Kaplan, 2020, s. 127).

Konu ile ilgili diğer araştırmalar (Ludke, 2019; Murray, 2005; Nazarova, 2024; Yarmakeev vd., 2016; Yao vd., 2024) dil öğretiminde kullanılan müzik ve halk şarkılarının, kültürlerarası anlayışı ve öğrenenlerin motivasyonunu artırırken, aynı zamanda kelime bilgisi, dinleme ve gramer gibi dil becerilerini geliştirerek

yabancı dil dersleri için değerli olanaklar sağladığını ortaya koymaktadır. Araştırmalar, müziğin tematik bağlam, ritmik tekrar ve öğrenenleri duygusal olarak etkileme yoluyla dil öğrenimini kolaylaştırdığını da göstermektedir.

Halk şarkıları ve türküleri, dil becerilerini ve kültürel anlayışı güçlendirmek için dil derslerinde kullanılmaktadır. Yapılan bir çalışmada, İngilizce halk şarkılarının tekrar tekrar dinlenmesi, ritim ve tekrarlardan yararlanarak kelime bilgisi, gramer ve telaffuzu geliştirdiği gözlemlenmiştir (Yarmakeev vd., 2016). Çince halk şarkılarını içeren bir müfredat üzerine yapılan yarı deneysel bir raporda, 16 uluslararası üniversite öğrencisinin Çince Yeterlilik Sınavında dinleme becerilerinin geliştiği görülmüştür (Yao vd., 2024). Başka bir çalışmada, Rus halk şarkıları, alıcı ve üretici dil becerilerini geliştirmek ve aynı zamanda kültürel yeterliliği teşvik etmek için yapılandırılmış üç aşamalı bir süreçte kullanılmıştır (Nazarova, 2024). Özel derslerde yardımcı materyal olarak kullanılan Fransız çocuk şarkılarının, telaffuz, konuşma ve gramer becerilerini güçlendirdiği görülmüştür (Stocker, 1923). Kerala tarım halk şarkıları hem ekolojik okuryazarlığı hem de dil yeterliliğini geliştirmek için bir araç olarak sunulmuştur (John ve Jacqueline, 2025). Bu çalışmalar, halk şarkı/ türkülerinin kullanımı ile dil öğretimi sonuçlarındaki avantajları arasında tutarlı bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır.

Gürel (2019) ve Öz (2024), müziğin Türkçe öğretiminde başlangıç ve orta seviye öğrenenler için etkili bir araç olabileceğini bildirmiştir. Gürel, selamlaşma, spor, hobiler, alışveriş, hava durumu ve sosyal yaşam gibi gündelik temaları ele alan halk müziği unsurları içeren beş özgün şarkı bestelemiş ve bunları 35 öğrenciden oluşan bir sınıfta uygulamıştır. Öğrenciler, kelime, gramer ve kültürel açıdan ilgili ifadeler öğrenirken dinleme, şarkı söyleme ve analitik etkinlikler için bu şarkıları kullanan derslerde motivasyonlarının arttığını, bilgileri daha iyi hatırladıklarını ve derse daha fazla katıldıklarını belirtmişlerdir (Gürel, 2019).

Kaynaklar yalnızca halk şarkılarına odaklanmasa da dil eğitiminde müziğin daha geniş potansiyelini güçlü bir şekilde desteklemekte ve şarkıların değerli, çok yönlü bir öğrenme kaynağı olduğunu göstermektedir. Özellikle şarkılar öğrencilere; dinleme becerisini geliştirmek, kelime ve gramer bilgisi edinmek, motivasyonu artırmak ve öğrenme kaygısını azaltmak, kültürel anlayışı ve dilbilimsel nüansları geliştirmek konularında büyük fayda sağlamaktadırlar. Öğrenciler türkülerini dinleyerek hem doğal telaffuzu ve söyleyiş kalıplarını öğrenir hem de o esnada kullanılan deyim, atasözü ve yerel söylemleri bağlam içinde anlamlandırma imkânı bulurlar. Sözcük dağarcığını zenginleştiren, duygu sözcüklerini tanıtan ve dil farkındalığı yaratan bu süreç, özellikle duyuşsal alan kazanımları açısından da büyük değer taşır. Öğrenciler, bir halk türküsünü dinlediklerinde yalnızca bir melodiyi değil; o melodiyle birlikte akan bir yaşam tarzını, bir geçmişi ve bir kimliği de hissetme fırsatı yakalar (Gürel, 2024).

Türkülerin ezgisel yapısı, öğrencilerin motivasyonunu artırıcı bir unsur olarak öne çıkar. Ritim ve melodi, öğrenmeyi daha kalıcı hâle getirirken, sözlü tekrar yoluyla öğrencilerin telaffuz becerilerini doğal yoldan geliştirmelerine katkı sağlar. Özellikle dinleme ve anlama etkinliklerinde kullanılan türkü metinleri, öğretmen tarafından anlam çözümleme, boşluk doldurma, yeniden yapılandırma ya da bağlamsal çıkarım gibi yöntemlerle derinleştirilebilir.

Diğer taraftan, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan araştırmalarda, türküler gibi halk kültürü unsurlarının sınıf içi uygulamalarda etkin biçimde kullanılabileceğini ortaya koymaktadır (Karaağaç, 2015). Ancak bu tür materyallerin pedagojik amaçlarla yapılandırılmış bir çerçeve içinde sunulması, dil becerileri ile kültüre ait aktarımlar arasında denge kurulmasını da gerekli kılmaktadır.

Türkülerimiz, halkımızın edebiyat ve ruh varlığının canlı birer hazinesidir. Halk kültürünün bütün özelliklerinin türkülerde görüldüğü söylenebilir (Delen, 2023). Bu nedenle türküler, Türkçenin öğretiminde yalnızca yardımcı materyal değil; dilin millî kimliğini, tarihsel sürekliliğini ve kültürel derinliğini temsil eden birincil kaynaklardır. Öğrenciler, her bir türküde dile gelen hikâyelerle Anadolu'nun sıcaklığını, Orta Asya'nın rüzgârını, Rumeli'nin hüznünü ve Mezopotamya'nın derinliğini hissederek Türkçeye yalnızca zihinsel değil, aynı zamanda gönülden bir bağ kurarlar. Bu bağlamda türküler, Türkçeyi öğrenme sürecini bir bilgi ediniminden öte, anlamlı ve duygusal bir öğrenme deneyimine dönüştürür. Bu yönüyle dil öğretiminde türküler hem pedagojik hem de millî-kültüre ait bir araç olarak vazgeçilmez bir değere sahiptir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; içinde zengin kültür mirası barındıran Türk halk müziği eserlerinin araştırmaya konu olarak seçilen Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında, hangi oranda kullanıldığını araştırmak ve kaynak teşkil edebilecek potansiyel Türk halk müziği eserlerini analiz ederek, Türkçe öğretiminde dil-kültür bütünlüğüne katkı sağlayacak örnekleri tespit etmek ve öğretim sürecine kazandırmaktır.

Araştırmaya konu olan Yabancılar Türkçe öğretimi alanında kullanılan ders kitapları; Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Ders Kitabı ve Çalışma Kitabı A1-A2-B1-B2 ve C1: *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı A1* (Bölükbaş vd., 2023a), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe çalışma kitabı A1* (Bölükbaş vd., 2023b), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı A2* (Bölükbaş vd., 2023c), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe çalışma kitabı A2* (Bölükbaş vd., 2023d), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı B1* (Bölükbaş vd., 2023e), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe çalışma kitabı B1* (Bölükbaş vd., 2023f), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı B2* (Bölükbaş vd., 2023g), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe çalışma kitabı B2* (Bölükbaş vd., 2023h), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı C1* (Bölükbaş vd., 2023i), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı C1* (Bölükbaş vd., 2023j); Açılım Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı 1,2,3,4 ve Çalışma Kitabı 1,2,3,4 : *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Ders Kitabı 1* (Öztürk vd., 2010a), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Çalışma Kitabı 1* (Öztürk vd., 2010b), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Ders Kitabı 2* (Öztürk, Akçay, Gün, Taşdemir, Murt, Çelebi, Özulaş, Şerif vd., 2011a), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Çalışma Kitabı 2* (Öztürk, Akçay, Gün, Taşdemir, Murt, Çelebi, Özulaş, Şerif vd., 2011b), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Ders Kitabı 3* (Öztürk, Akçay, Gün, Taşdemir, Murt, Çelebi, Özulaş, Karakoyun vd., 2011a), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Çalışma Kitabı 3* (Öztürk, Akçay, Gün, Taşdemir, Murt, Çelebi, Özulaş, Karakoyun vd., 2011b), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Ders Kitabı 4* (Öztürk vd., 2012a), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Çalışma Kitabı 4* (Öztürk vd., 2012b); Türkçe Öğreniyorum Orhun Ders Kitabı 1,2,3, İleri Düzey ve Çalışma Kitabı 1,2,3: *Türkçe Öğreniyoruz Orhun Ders Kitabı 1, TİKA* (Özbay ve Temizyürek, 2004a), *Türkçe Öğreniyoruz: Orhun Çalışma Kitabı 1. TİKA* (Özbay ve Temizyürek, 2004b), *Türkçe Öğreniyoruz: Orhun Ders Kitabı 2. TİKA* (Özbay ve Temizyürek, 2004c), *Türkçe Öğreniyoruz: Orhun Çalışma Kitabı 2. TİKA* (Özbay ve Temizyürek, 2004d), *Türkçe Öğreniyoruz: Orhun Ders Kitabı 3. TİKA* (Özbay ve Temizyürek, 2004e), *Türkçe Öğreniyoruz: Orhun Çalışma Kitabı 3. TİKA* (Özbay ve Temizyürek, 2004f), *Türkçe Öğreniyoruz: Orhun İleri Düzey TİKA* (Özbay ve Temizyürek, 2004g) ders materyallerinin içerikleri incelenerek çeşitli verilere ulaşılmıştır. Araştırmada, yukarıda sözü edilen ders materyalleri içerdikleri halk müziği bilgisi ve örnekleri açısından incelenmiş ayrıca coğrafi bilgi içeren bir halk türküsü üzerine planlanmış örnek bir dil dersi etkinliği sunulmuştur.

1.2. Araştırmanın Önemi

Binlerce yıllık Türk tarihi içinden süzülüp gelen türkülerimizin, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılması, bu eserlerin, Türkçe öğrenmeye gönül vermiş uluslararası öğrencilere gösterilmesi, tanıtılması, öğretilmesi oldukça önemlidir. Çünkü dil kültürden bağımsız değildir ve daha da önemlisi bir yaşam şekli olan dil aslında kültürün kendisidir. Dil öğretimi teknik ve yöntemleri içinde sözlü halk kültürü miraslarımızdan olan türkülerin kullanılması, türkülerin bütününde barındırdığı sözcük ve dil yapıları ile birlikte bu ulusal değerlerin ve özelliklerin yansıtılması ve gösterilmesi güçlü bir dil-kültür öğretimi sağlamaktadır.

Türkçenin tarihi, coğrafyası, kültür öğelerinin derinliği konusunda Ercilasun; *Başlangıçtan 20. Yüzyıla Türk Dili Tarihi* adlı eserinde "...Moğolistan ve Çin içlerinden Orta Avrupa'ya, Sibiry'a'dan Hindistan ve Kuzey Afrika'ya kadar çok geniş bir alanda varlık gösteren, arkasında binlerce eser, anıt, yazıt ve belge bırakan bir dilin tarihini yazmanın kolay olmadığını, günümüzde Anadolu, Balkanlar, Azerbaycan ve Avrasya kullanılmaya devam eden Türk dilinin, ana ve ata yurtlarından çok daha dışarıya taşarak Avrupa, Amerika ve Avustralya'da yaşayan Türkler vasıtasıyla Türkçenin ve Türk dilinin kullanım alanının dünyanın her tarafına yayıldığı ifadelerine yer vermektedir (Ercilasun, 2016, s. 13).

Türkler, yaşadıkları bölgelerde dil, mutfak kültürü, giyim-kuşam, yazı sistemi ve müzik gibi kültür unsurlarının taşıyıcısı ve aktarıcısı olmuş; aynı zamanda etkileşim içerisinde oldukları topluluklardan da çeşitli kültür öğelerini benimseyerek sentez bir yapı oluşturmuştur. Bu bağlamda Türk dili, yalnızca bir iletişim aracı olmanın ötesinde, çok katmanlı bir tarihsel ve kültürel sürekliliğin taşıyıcısı ve yansıtıcısı konumundadır. Dünya dilleri arasında, tarih boyunca bu denli geniş ölçekte kültür ve dil etkileşimi gerçekleştirmiş dil sayısı oldukça sınırlıdır (Taşağıl vd., 2024).

Delen, *Türkülerde Yer Alan Ülke ve Şehirlerin Tematik Analizi* adlı doktora araştırmasında, türkülerde geçen ülke ve şehir adlarının kültürel, coğrafi ve toplumsal açıdan taşıdığı anlamları incelemiştir. *TRT Türk Halk Müziği Sözlü Eserler Antolojisi* temel alınarak yapılan çalışmada, türkülerdeki yer adları nitel araştırma yöntemiyle analiz edilmiş; bu adların hangi coğrafyaları temsil ettiği, bu yerlerin nasıl tasvir edildikleri ve ne sıklıkla anıldıkları belirlenmiştir. Bulgular, türkülerdeki coğrafi göndermelerin yalnızca Türkiye sınırlarıyla sınırlı kalmayıp Avrupa, Asya ve Afrika'ya uzandığını göstermektedir. Böylece türküler, Türk kültürünün hem yayıldığı hem de etkilendiği geniş bir kültür coğrafyasını yansıtmaktadır. Çalışma, türkülerin disiplinler

arası araştırmalarda önemli bir kaynak olarak değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Delen, 2023). Türkülerde adı geçen ülkeler ve adı geçen şehirlerin ait olduğu ülkeleri gösteren veriler, Delen tarafından genel görünüm itibarıyla tablolaştırılmıştır. Bu tablolara bakıldığında yer isimleriyle söylenen halk türkülerinin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılması kapsamında ne kadar önemli ve geniş bir manzara sergilediği, Türk dili ve kültürünü taşıma, tanıma ve aktarma noktasında büyük bir potansiyele sahip olduğu açıkça söylenebilir.

Resim 1

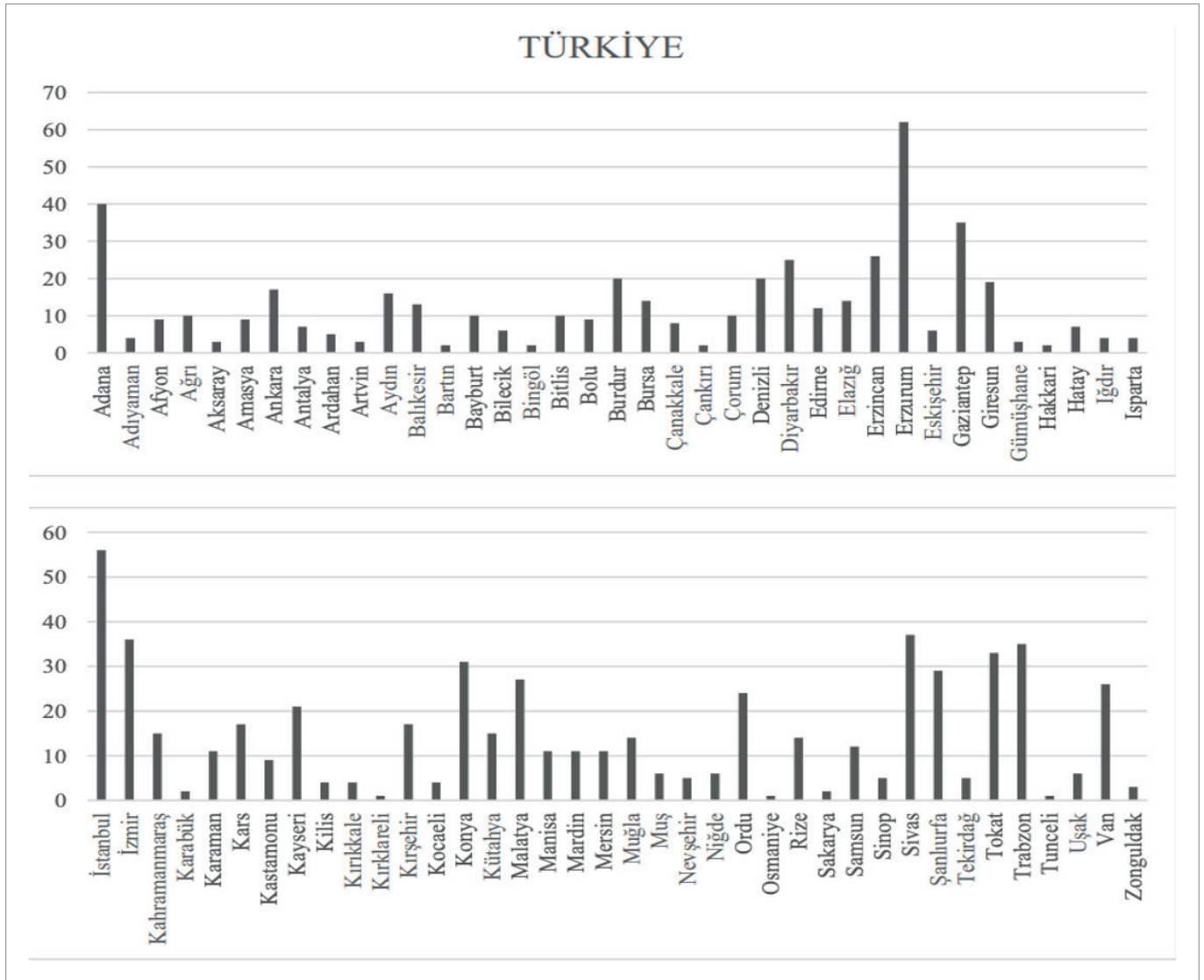
Ülkelerin Türkülerde Yer Alma Sıklıkları Tablosu (Delen, 2023, s. 353)

Resim 1’de türkülerin coğrafi dağılımı, günümüz ülke sınırları temel alınarak Türkiye ve Türkiye dışı bölgeler şeklinde sınıflandırılmıştır. Bulgular, Türk hâkimiyeti altında bulunmuş bölgelerin türkülerde daha yoğun biçimde temsil edildiğini, buna karşılık Türk egemenliği dışında kalan ülkelerin daha sınırlı yer aldığını göstermektedir. Ancak bu duruma istisna teşkil eden bazı ülkeler de mevcuttur. Özellikle Almanya örneğinde olduğu gibi, tarihsel ve sosyoekonomik etkileşimlerin halkın gündemine yansısıyla bu ülkeler türkülerde yer bulmuştur. Almanya’ya ilişkin türküler, göç olgusuna ve gurbet temalı duygusal anlatılara odaklanmakta; bu bağlamda yakın dönemde ortaya çıkmalarına karşın TRT repertuarında sınırlı biçimde temsil edilmektedir (Delen, 2023, s. 354).

Resim 2

Türkiye’deki Şehir ve Yer Adlarının Türkülerde Yer Alma Sıklıkları Tablosu (Delen, 2023, s. 382)

Resim 2’deki verilere bakıldığında, türkülerde en sık anılan şehir Erzurum’dur; onu İstanbul izlemektedir. Erzurum ve İstanbul’un ardından Sivas, İzmir, Gaziantep, Konya ve Tokat gibi şehirler türkülerde nispeten sık biçimde konu olmuştur. Bu durum, söz konusu şehirlerin tarih boyunca ticaret, tarım, hayvancılık ve nüfus yoğunluğu gibi unsurlarla kültürel görünürlük kazanmasına bağlanabilir (Delen, 2023, s. 383).

Bu Türküler Türkçenin kültür coğrafyasını ve haritasını göz önüne sererken, aynı zamanda öğrencilerin dil öğreniminde bağlamı ile tarih ve kültür derinliğini anlamalarına imkân sunar. Her bir türküyle bir yer, bir zaman, bir insan ve bir yaşam biçimi anlatılır ve bu türkülerin dil öğretiminde farklı etkinlikler açısından zengin bir kaynak oluşturabileceği öngörülmektedir.

1.2.1. Kültür Tarihi ve Mirasları

Türk kültür mirasları yalnızca dil alanında değil, sanat ve estetik anlayışında da kendini göstermiştir. Türk el sanatları, kökenini Büyük Selçuklular ve onların etkileşim içinde bulunduğu Hun, Göktürk, Uygur, Gazneli, Karahanlı gibi Türk devletlerinden almakta; Hitit, Frig, Roma, Bizans ve Antik Yunan gibi Anadolu uygarlıklarının sanat birikimiyle de zenginleşmektedir. Taş, ahşap, maden, çini, cam, hat, tezhip, ebru, minyatür, kalem işi, halı-kilim ve kumaş işçiliği gibi geleneksel sanat dalları, bu çok katmanlı kültür mirasının somut göstergelerindendir (Taşağıl vd., 2024).

Türk kültürünün engin coğrafyasını zihnimizde canlandıracak bir tanımlamayı Fransız yazar, Jean Henri Abdolonyme Ubucini'nin 1977 de Türkçeye çevrilen *La Turquie actuelle – 1855'te Türkiye-* eserinde, bir batılı gözle aktardığı ifadeler şöyledir;

"Umumi İstatistik" adlı bölüm; Osmanlı İmparatorluğu'nun üç kıtaya yayılan topraklarının yüzölçümü 30.000 mil- kare olup, sınırları kuzeyde Rusya ve Avusturya'ya, doğuda İran'a, güneye doğru Basra Körfezi'ne ve Orta Afrika'nın esrarengiz bölgelerine dek dayanmaktadır. Yeryüzünün en güzel ve zengin bölgelerinden meydana gelen ve en elverişli bir iklimde bulunan bu topraklarda Avrupa, Asya ve Afrika'nın en değerli ürünleri yetişir... Dört büyük iç denizi, çok sayıda ırmakları,... hem ne ırmaklar! Avrupa'da Tuna ve kolları, Asya'da Fırat ve Dicle, Kızılırmak, Şeria Nehri, Afrika'da Nil sayesinde Türkiye altı denize birden açıktır. Rumeli'de Bulgaristan ve Anadolu'nun bir kısmıyla Karadeniz'e; Anadolu, Makedonya ve Teselya ile Ege Denizi'ne; Arnavutluk ve Adriyatik Körfezi'ne; Irak ile Basra Körfezi'ne uzanan 1200 fersahlık sahili vardır. İstanbul ve Çanakkale Boğazlarıyla bir ayağı Avrupa'da bir ayağı Asya'da olup, bu iki kıtanın anahtarlarına hükmü olup, payitahtı ihata eden Marmara'nın mutlak hakimi bulunmaktadır...

(Ubucini, 1977, s. 13)

Sözlü kültür varlıklarımız içinde isminde ya da içinde coğrafi yer isimleri barındıran türkülerimiz, araştırma kapsamında belirleyici unsur olarak ele alınmaktadır. Türkçenin tarih boyunca konuşulduğu ve yaşandığı coğrafyalar; Orta Asya bozkırlarından Balkan dağlarına, Anadolu'nun bereketli ovalarından Mezopotamya'nın kadim topraklarına uzanan geniş bir medeniyet sahasını kapsar. Bu büyük medeniyet birikiminin halkın sesiyle hayat bulmuş en sahici tanıkları ise türkülerdir. Her bir türkü, Türk milletinin sevincini, kederini, mücadelesini ve umudunu taşır. Bu ezgilerle tanışan bir öğrenci, yalnızca yeni bir dil öğrenmiş olmaz; aynı zamanda bu dilin ruhunu kavrar, kültürüne saygı duyar ve kökleriyle tanışır.

1.2.2. Türkülerde Kültür, Coğrafya, Tarih ve Topluma Ait Değerler

Türküler, halk edebiyatının en önemli kollarından biri olup, halkın duygusal dünyasını, yaşam biçimini ve kültür birikimini yüzyıllar boyunca canlı tutan edebi-müzikal ürünlerdir. Acı, sevinç, aşk, gelenek ve toplumsal olaylar; sade fakat derin bir anlatımla bu eserlerde yer bulur (Ege, 2025). Türküler, müzik ve sözün tarih boyunca ayrılmaz birlikteliğinin bir ürünüdür; dini ve toplumsal törenlerden halk hikâyelerine kadar geniş bir alanda varlık göstermiştir. Öztelli'ye göre, milli musikinin karakteristik özelliklerini taşıyan türküler, kimi zaman tarihî belgelerden daha güçlü bir tanıklık sunarak dönemin bilinmeyen yönlerini ve halkın bakış açısını yansıtır. Düşün, mevsim şenlikleri gibi geleneksel merasimlerde ise geçmiş yaşam düzeninin izlerini taşır. Bu çok yönlü yapısıyla türkü, tarih, toplum, edebiyat ve müzik açısından benzersiz bir kültür mirası niteliği taşır. Türküler ancak ait oldukları milletin malıdır (Öztelli, 1953, s. 3-4).

Türküler, yalnızca bir müzik formu değil; aynı zamanda halkın belleğinde şekillenmiş, kuşaktan kuşağa aktarılan ve ait oldukları toplumun değerlerini, yaşam tarzını, tarihsel tecrübelerini ve coğrafi aidiyetlerini yansıtan güçlü sözlü anlatı biçimleridir. Türk halk müziği repertuarında yer alan eserlerin içerik çözümlemeleri, bu ezgilerin bireysel duyguların ötesinde kolektif kimliği inşa eden ve toplumsal hafızayı taşıyan kültürel belgeler olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Bu yönüyle türküler, halkın yaşadığı tarihsel kırılmaların, toplumsal dönüşümlerin ve mekânsal deneyimlerin izlerini taşıyan, yaşayan ve yaşatan birer kültür hazinesidir. Çok fazla değişikliğe uğramadan devamlı yaşayan türküler genellikle halkın ruhunda derin iz bırakan kahramanlık, efsanevi büyük aşk, felaket türküleridir. Bazıları oyun havaları haline geçerek sürekli bir canlılık kazanır. Buna en güzel örnekler; Karacaoğlan, Köroğlu, Gençosman, Kerem türküleridir (Bulut, 2019; Çevik, 2025; İlhan, 2023).

Türkülerde sıkça yer verilen yer adları, doğal unsurlar, bölgesel söyleyiş biçimleri ve yerel motifler; eserin doğduğu coğrafyanın sadece mekân değil, kültür kimliğini de yansıtır. Örneğin "Çanakkale içinde vurdular beni" gibi türküler, bireysel acıyı bir milletin ortak hafızasına dönüştürürken, Karadeniz türkülerini bölgenin canlı ve enerjik doğasını ve yaşam biçimini; Ege türkülerini ise hoşgörü, zarafet, gurur ve özgürlüğün tınlarını taşır. Bu çeşitlilik, Türk coğrafyasının kültürünü ve karakteristik renkliliğini gözler önüne sererken, öğrencilere de dilin yalnızca kelimelerden ibaret olmadığını, her sözcüğün bir yaşanmışlık, bir yer ve bir duyguyla yüklü olduğunu öğretir. Türkülerin taşıdığı bu özellik, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireyler için yalnızca dil yeterliliği kazandırmakla kalmaz; onları aynı zamanda Türk kültürünün, tarihinin ve millet varlığının ruhunu hissettiren bir yolculuğa davet eder.

Türkülerde Yer Alan Ülke ve Şehirlerin Tematik Analizi adlı doktora araştırmasında Delen (2023), türkülerde geçen yer isimleriyle ilgili, çarpıcı sonuçlar ortaya koyan çeşitli analiz tabloları paylaşmıştır. Türkü metinlerinde geçen ülke ve şehir adlarının sıklıklarının incelenmesi, Türk kültürüyle ortak unsurların ortaya çıkarılmasına olanak sağlamış, sonrasında bu yer adlarıyla ilişkilendirilen sosyal, kültürel, coğrafi ve beşerî ögeler, türkülerdeki anlatımlar doğrultusunda analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, yer adlarının yanı sıra halkın diliyle yapılan betimlemelerin farklı bağlamlarda incelenmesinin; tarih, coğrafya, sosyoloji, psikoloji, tıp ve ziraat gibi birçok alanda bilimsel katkı sunabileceğini göstermiştir. Bu nedenle, türkülerin disiplinler arası araştırmalarda daha fazla ele alınması gerektiği sonucuna da ulaşmıştır.

1.2.3. Yabancı Dil Öğretiminde Türkülerin Kullanımı

Türkülerde geçen ülke ve şehir adlarının, yalnızca Türkiye sınırlarıyla sınırlı kalmayıp Avrupa, Asya ve Afrika'ya uzanan geniş bir coğrafyayı kapsadığı belirlenmiştir. Bu durum, türkülerin derlendiği bölgelerin ötesinde, Türk kültürünün hem etkilediği hem de etkilendiği alanları yansıttığını göstermektedir (Delen, 2023). Türküler, birer müzik tanımı olmasının yanı sıra milletin hafızasında yer etmiş coğrafi mekânların duygu yüklü temsilleri ve kültür kimliğinin melodik haritalarıdır. Türk halkı, yüzyıllar boyunca yaşadığı her vadede, geçtiği her dağ yolunda, sularından içtiği her ırmak boyunda bir türküyle iz bırakmış; böylece coğrafyayı sadece mekânsal bir varlık değil, anlamlandırılmış ve içselleştirilmiş bir vatan toprağı hâline getirmiştir. Bir yerin adına türkü yakmak, orayı yalnızca anmak değil; onu duygusal ve kültürel bir aidiyetle sahiplenmek, milletin ortak sesinde ölümsüzleştirmektir.

Türküler, millî bilincin müzikal kodlarını taşır. Drama, Selanik, Kerkük, Tuna boyları, Yemen, Urfa, Sivas, Erzurum, Erzincan, Harput, Adana, Manastır gibi mekân adlarıyla örülmüş ezgiler, bu coğrafyaların yalnızca yaşanılan yerler değil, aynı zamanda hissedilen, özlenen ve uğruna fedakârlık edilen kutsal alanlar olduğunu dile getirir. Her bir türküde geçen yer adı, sadece bir adres belirtmez; aynı zamanda o yerin taşıdığı tarihî kıymeti, halkın gözündeki manevî büyüklüğü ve o toprağa duyulan sevgiyi yansıtan bir sembole dönüşür. Böylece türkü söylemek, yer ile insan arasındaki bağı yeniden üretmek; geçmişin izlerini bugüne taşıyarak, vatan toprağını yalnızca harita üzerinde değil, kalbin en derin yerinde konumlandırmaktır. Bu bağlamda, türkülerin dil öğretiminde kullanılması, yalnızca sözcük dağarcığını zenginleştirme değil; bir milletin coğrafya ile kurduğu tarihsel, kültürel ve duygusal ilişkiyi öğrencinin idrakine sunma imkânı sağlamaktadır. Türküler, Türkçenin yalnızca bir iletişim aracı olmadığını; aynı zamanda bir milleti millet yapan unsurların -vatan, tarih, kültür ve değer- ortak sesi olduğunu güçlü biçimde ortaya koymaktadır.

Türkülerde geçen yer isimlerini göz önüne aldığımızda, Türkçenin tarihsel ve kültürel olarak yayıldığı Balkanlar, Kafkaslar, Anadolu ve Orta Doğu coğrafyasını kapsayan bir kültür coğrafyası gözler önüne serilmektedir (Delen, 2023). Bu türkülerin her biri, sadece birer müzikal eser değil; aynı zamanda tarihin, göçlerin, savaşların, ayrılıkların ve kültürel kimliğin mekânla birleşmiş anlatılarıdır. Örneğin, herkesçe bilinen *Yemen Türküsü*; Osmanlı İmparatorluğu döneminde yaşanan Yemen cephesini, Yemen'e savaşa giden Türk askerlerini ve toplumun içinde bulunduğu durumu anlatmaktadır. Türkü yoğun ve güçlü temalar içermektedir.

Yemen Türküsü' nün ortaya çıkışı, 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarındaki Osmanlı-Yemen savaşlarıyla doğrudan ilişkilidir (Tanrıkorur, 2009). "Yemen Türküsü", adını Osmanlı döneminde Yemen Cephesi'nde yaşanan savaşlardan alır. Türk halk edebiyatının ve müziğinin en hüznü, dramatik ve milli duyguları yoğun şekilde taşıyan eserlerinden biridir. Genellikle, askerlerin ve geride kalanların duygu dünyasını yansıtan bu türkü, seveda, özlem, vatan sevgisi ve ayrılık temalarını işler. Türkünün sözlerinde, askerin cepheye gitmek zorunda oluşu, geride bıraktığı sevdiklerindeki endişe ve hasret, savaşın zorlukları ve nihayetinde kahramanlık ve fedakârlık ön plandadır. Yemen Türküsü, Osmanlı'nın yurt savunmasında askerlerin gösterdiği fedakârlığı ve kahramanlığı yüceltir. Bu bağlamda, "vatan sevgisi" ve "millet uğruna özveri" Türk kültürünün temel değerleri olarak ön plana çıkar. Türküde geçen "... Bakın çantasında acep nesi var, Bir çift kundurayla bir al fesi var.." bu mısraların, sebebiyle ilgili Tanrıkorur, şu açıklamaları yapmaktadır; "...Bu sözlerin sebebi nedir ...? 1. Dünya Harbi'nin ünlü İngiliz casusu Lawrence, Araplara şehit ettikleri her Türk askeri için bir kırmızı altın verir. Şehitler memleketlerine gönderilmez, sadece kunduralarıyla içinde künyeleri yazılı fesleri çantalarının içine konur gönderilmiş..." (Tanrıkorur, 2009, s. 83). Bu, türkülerin doğasında olan, gerçeği yansıtmaya ve tarihe kaynaklık etme özelliğine örnek bir dizedir.

Yemen Türküsü; Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde uygun bir ders planı ile öğretime dahil edildiğinde, Türkçe öğrenen bireylerin, özellikle ileri seviye dil öğrenimi çalışmalarında, dilin yanı sıra Türk kültürü ve tarihiyle ilgili daha geniş bilgi edinmesi, empati geliştirmesi, onu daha derinden tanıması ve içselleştirmesi rolüyle önemli olabileceği düşünülmektedir.

Yabancılar Türkçe öğretiminde dil seviyesine göre farklı konularda türküler, ders içeriği ve konu özelliklerine göre seçmek mümkündür. Aşağıdaki tablo, Türk halk müziğinde yer alan türkülerin tematik sınıflandırmasını göstermektedir. Türler, içerik özellikleri ve örnek türküler açısından karşılaştırmalı olarak sunulmuştur.

Tablo 1

Türkülerde Tema, İçerik Özellikleri ve Örnek Türküler

Türkü Türü	Ana Tema / Konu Alanı	İçerik Özellikleri	Örnek Türküler
Çoban ve Tabiat Türküleri	Doğa, tabiat, coğrafya	Doğanın güzelliği, insan-doğa ilişkisi, coğrafi unsurlar	Kerem'in Yıldız Dağı, Turnam Yare Selam Söyle, Dadaloğlu'nun Bizim Yayla Türküsü, At Türküsü, Burçak Tarlası
Aşk Türküleri	Sevgi, hasret, gurbet, kavuşma	Lirik nitelikli, saf duyguların ifadesi	Sille Türküsü, Kalenin Ardında, Zeynebim, Ay Doğan, Eminem, Kâtip, Gesi Bağları
Yiğitlik Türküleri	Savaş, kahramanlık, tarihî olaylar	Yiğitlik, cesaret, toplumsal mücadele	Koroğlu, Sarı Zeybek, Osman Efe, Osman Paşa, Estergon Kalesi, Yemen Türküsü, Çanakkale Türküsü
Tören / Merasim Türküleri	Düğün, kına, toplumsal ritüeller	Toplu eğlence ve geçiş törenlerine eşlik eder	Gelin Alma Türküsü, Kına Gecesi Türküsü
Karşılıklı Türküler	Diyalog, toplumsal ilişkiler	Kadın-erkek veya anne-kız arasında söylenen diyalog biçiminde türküler	Türkmen Kızı, Bir Kaşık Ayran Ver, Ana ile Kız
Oyun Havası / Oyun Türküleri	Eğlence, dans, yöresel oyunlar	Bölgesel ritimlere dayalı hareketli ezgiler	Yoncalar, Yayla Türküsü, Türkmen Güzeli
Ninniler ve Çocuk Türküleri	Anne-çocuk sevgisi, dilek ve arzu	Basit ve manilere benzeyen beşik ezgileri	Ninni örnekleri, yöresel beşik türküsü örnekleri
Ağıtlar – Ölüm Türküleri	Kayıp, ölüm, acı	Genç yaşta ölen veya felaketle kaybedilen kişiler için söylenir	Bebek, Mezarımız Yad Ellere Kazıldı, Kızılırmak Türküsü
Diğerleri	Mizah, iş, eşkiya, cinayet	Toplumsal olayları, mizahı veya dramı işler	Derebeyi Türküsü, İş Türküsü vb.

Tablo 1' de Türk halk müziği eserleri; türleri, tema ve içerik özellikleri ile bunlara örnek teşkili edebilecek türküler göstermektedir. Türk halk müziğinde bu tür tasnifler başka çalışmalarda da yapılmış ancak bu eserlerin yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarında Türk kültürü, tarihi ve Türk kültür coğrafyası tanıtımı açısından kullanımı üzerine araştırmalar sınırlı kalmıştır. Bu açılardan sanat yoluyla öğretimin önemli bir aracı olan türkülerin araştırılıp dil öğretim seviyelerine göre uygun şekilde tasnif edilmesi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde potansiyel bir eğitim aracı olması konusunda önemli bir araştırma adımı olacaktır.

2. YÖNTEM

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemiyle tasarlanmış, verilerin incelenmesinde içerik analizi modeli kullanılmıştır.

Öncelikle, Türk halk türküler alanında özellikle öykülü ve yer adları içeren halk türküler alan-yazın taraması yöntemiyle taranmış ve elde edilen eserlerin yabancılar için Türkçe öğretimindeki potansiyelleri araştırılmıştır.

İkinci adımda, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, sanat dallarından biri olan müziğin, sözlü halk kültürü hazinesi olan türkülerimizin, etkinliklerle, dil becerileri çerçevesinde ünite ve ders planlarına entegre edilip edilmediği incelenmiştir. Yabancılar Türkçe öğretimi alanında kullanılan ders kitapları *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı A1* (Bölükbaş vd., 2023a), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe çalışma kitabı A1* (Bölükbaş vd., 2023b), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı A2* (Bölükbaş vd., 2023c), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe çalışma kitabı A2* (Bölükbaş vd., 2023d), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı B1* (Bölükbaş vd., 2023e),

Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe çalışma kitabı B1 (Bölükbaş vd., 2023f), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı B2* (Bölükbaş vd., 2023g), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe çalışma kitabı B2* (Bölükbaş vd., 2023h), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı C1* (Bölükbaş vd., 2023i), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı C1* (Bölükbaş vd., 2023j), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Ders Kitabı 1* (Öztürk vd., 2010a), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Çalışma Kitabı 1* (Öztürk vd., 2010b), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Ders Kitabı 2* (Öztürk, Akçay, Gün, Taşdemir, Murt, Çelebi, Özulaş, Şerif vd., 2011a), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Çalışma Kitabı 2* (Öztürk, Akçay, Gün, Taşdemir, Murt, Çelebi, Özulaş, Şerif vd., 2011b), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Ders Kitabı 3* (Öztürk, Akçay, Gün, Taşdemir, Murt, Çelebi, Özulaş, Karakoyun vd., 2011a), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Çalışma Kitabı 3* (Öztürk, Akçay, Gün, Taşdemir, Murt, Çelebi, Özulaş, Karakoyun vd., 2011b), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Ders Kitabı 4* (Öztürk vd., 2012a), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Çalışma Kitabı 4* (Öztürk vd., 2012b), *Türkçe Öğreniyoruz Orhun Ders Kitabı 1, TİKA* (Özbay ve Temizyürek, 2004a), *Türkçe Öğreniyoruz: Orhun Çalışma Kitabı 1. TİKA* (Özbay ve Temizyürek, 2004b), *Türkçe Öğreniyoruz: Orhun Ders Kitabı 2. TİKA* (Özbay ve Temizyürek, 2004c), *Türkçe Öğreniyoruz: Orhun Çalışma Kitabı 2. TİKA* (Özbay ve Temizyürek, 2004d), *Türkçe Öğreniyoruz: Orhun Ders Kitabı 3. TİKA* (Özbay ve Temizyürek, 2004e), *Türkçe Öğreniyoruz: Orhun Çalışma Kitabı 3. TİKA* (Özbay ve Temizyürek, 2004f), *Türkçe Öğreniyoruz: Orhun İleri Düzey TİKA* (Özbay ve Temizyürek, 2004g) adlı yabancılar için Türkçe ders ve çalışma kitaplarında Türk halk müziği etkinliklerinin yer verilip verilmediği veya hangi oranda ne tür etkinliklerle yer verildiği araştırılmıştır. Araştırmanın sonunda ders planı veya programına entegre edilebilecek örnek etkinlik planı da sunulmuştur.

Araştırmada, verilerin çözümlenmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemle, seçilen kaynaklarda konuya ilişkin kavramlar ve teknik ifadeler sistematik bir şekilde kategorize edilerek incelenmiştir. Çalışma sürecinde elde edilen bulgular, ilgili başlıklar altında toparlanarak yorumlanmıştır.

2.1. Araştırmanın Etik İzinleri

Bu araştırmada *Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'* ne uygun olarak uyulması gereken bütün kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümünde "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" kısmında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

3. BULGULAR

Araştırmadan elde edilen bulgular iki bölümde incelenmiştir. Buna göre ilk bölüm bulguları sözlü kültür mirası taşıyıcısı olarak Türk halk müziği ürünleri ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında bu eserlerin bulunup bulunmadığı ile hangi oranda bulunduğunu göstermektedir.

3.1. Sözlü Kültür Mirası Taşıyıcısı Olarak Türk Halk Müziği Ürünleri

Araştırma da Yabancılar Türkçe öğretiminde konularına görelikten ziyade isminde yer adları geçen Türkülerin kullanılması üzerinde durulmuştur. Yaklaşımında amaç, yüzyıllar içinde geniş coğrafyalarda yaşamış Türk halkının, türküler üzerinden belgelediği coğrafya ve yansıttığı değerlerle ilgili uluslararası öğrencilerde farkındalık ve bilinç oluşturmak ve dil ve kültür öğretimi bağlamında Türkçe öğretiminde halk müziğinin potansiyel rolünü tespit etmektir. Ancak halk türkülerinin zengin içeriği ve tema çeşitliliği, türküler üzerinde herhangi başka bir konu ekseninde araştırma yapılmasını da mümkün kılmaktadır.

Çangal, yabancılar Türkçe öğretiminde kültür taşıyıcısı olarak türkülerin kullanılmasının öğretime zenginlik katacağını ifade ederken, türkü dinleterek boşluk doldurma, koro oluşturma, türkü ezberletme, türkü ile ilgili sorular çözme gibi derslerde türkülerle yapılabilecek etkinlikler konusunda önerilerde bulunmaktadır (Çangal, 2012, s.16-17).

Türkçenin farklı coğrafyalardaki varlığına, bu bölgelerin toplumsal belleğinde, coğrafi aidiyetinde ve duygusal dünyasında nasıl yankı bulduğuna dair anlamlı ipuçları sunmaktadır. bu çerçevede aşağıda coğrafya ve yer isimleriyle söylenen türkülerin bir kısmına örnekler sunulmuştur:

- *Çanakkale İçinde Vurdular Beni – Çanakkale*: "Çanakkale içinde aynalı çarşı / Ana ben gidiyorum düşmana karşı". Bu türkü, Çanakkale Savaşı'nın trajik yönünü bireysel bir ağıt diliyle aktarırken, aynı zamanda tarihsel bir dönemin kolektif hafızadaki yerini de coğrafyaya işaret ederek canlı tutmaktadır.

- *Burası Muş'tur, Yolu Yokuştur – Muş*: "Burası Muş'tur, yolu yokuştur / Giden gelmiyor, acep ne iştir". Anadolu'nun doğusuna özgü bu türküde yer alan Muş şehri hem mekânsal bir aidiyet hem de ayrılık, savaş, hasret, aşk ve belirsizlik temalarını coğrafi bir ekseninde işler.
- *Erzurum Çarşı Pazar – Erzurum*: "Erzurum çarşı pazar / İçinde bir kız gezer". Erzurum'un adı geçen bu türkü, bölgenin sosyal yaşamına ve geleneksel kültürüne dair ipuçları verirken, yerel dil özelliklerini de yansıtır.
- *Hey Onbeşli – Tokat* : "Hey Onbeşli Onbeşli / Tokat yolları taşlı". Tokat isminin geçtiği bu türkü, Balkan Savaşları döneminde orduya alınan gençlerin dramatik öyküsünü, şehir adıyla birlikte zihinlere kazır.
- *Allı Turnam – Sivas, Diyarbakır, Kerkük (çeşitli varyantlarıyla)*: "Allı turnam ne gezersin havada / Devrildi arabam kaldım burada?". Türkiye'nin farklı bölgelerinde ve Irak Kerkük gibi yurtdışı coğrafyalarda farklı biçimlerde söylenen bu türkü, göç, gurbet ve hasret duygularını coğrafyalar arası bağlamda işler.
- *Drama Köprüsü – Drama (Yunanistan)*: "Drama köprüsü bre Hasan dardır geçilmez / Soğuktur suları Hasan bir tas içilmez". Bugünkü Yunanistan sınırlarında kalan Drama şehri, bu türkü aracılığıyla Osmanlı sonrası Rumeli coğrafyasındaki Türk varlığının, hafızalarda nasıl yer ettiğini gösterir. Göç, ayrılık, sevdâ ve Balkan Türklerinin kültür belleğini taşıyan bir eserdir.
- *Manastırın Ortasında – Manastır (Makedonya)*: Rumeli Türküleri içinde en çok bilinenlerden; şehre yüklenen duygusal bağ dikkat çekicidir.
- *Selanik Türküsü – Selanik (Yunanistan)*: Kaybedilen toprakların hüznünü anısını taşır.
- *Vardar Ovası– Makedonya/ Vardar*: Balkan Türklerinin müzikal belleğinde sembolleşmiş bir aşk türküsüdür.
- *Debreli Hasan – Debre (Kuzey Makedonya/Arnavutluk sınırı)*: İsyan, yiğitlik ve Rumeli'nin sosyal yapısının türküler yoluyla anlatımına iyi bir örnektir.
- *Arda Boyları – Bulgaristan/Arda Nehri çevresi*: Göç, sınır ve aşk temalarının iç içe geçtiği tipik bir Balkan türküsüdür.
- *Çıkayım Gideyim Urum Eline – Yunanistan (Urumeli / Balkanlar)*: Sevdâ, Ayrılık ve gurbet duygusunun derin temsilini içeren Osmanlı dönemi Balkan coğrafyasından bir türküdür.
- *Kalk Gidelim Nemse'ye – Avusturya (Nemse)*: Askerlik, savaş ve göç yollarına dair Osmanlı dönemine ait sözlü kültür ögesidir.
- *Tuna Nehri (Osman Paşa) – Balkanlar / Tuna Boyları*: Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa içlerindeki tarihi varlığının halk hafızasındaki yansımasıdır.

Kıbrıs ve Ortadoğu'dan örnekler:

- *Mağusa Limanı – Gazimağusa (Kıbrıs)*: Kıbrıs Türk halkının folklorik hafızasını taşıyan önemli bir türküdür.
- *Kalenin Bedenleri – Diyarbakır*: "Kalenin bedenleri / Koyverin gidenleri; Diyarbakır surları ile özdeşleşen bu türkü, mekâna özgü bir tarihi anlatı ve melankoli taşır.
- *Ah Bir Ataş Ver– Kerkük (Irak)*: "Ah bir ataş ver, cigaramı yakayım / Sen salın gel ben boyuna bakayım". Türkçenin tarihsel ve kültürel köklerinin Irak'ın kuzeyinde yaşayan Türkmen topluluklarında da yaşadığını, bu türkü aracılığıyla görmek mümkündür. Türkmen coğrafyasının zengin müzikal mirasını yansıtan eserlerden biridir.

Coğrafi adresleri olan türküler çok daha fazla sayıda olmakla birlikte burada en çok duyulup, dinlenenlerden bir liste oluşturulmuştur. Ders kitaplarında kaynak olarak kullanılabilecek Türk halk müziği eserleri üzerine yapılmış araştırma ve çalışmalar incelendiğinde şu eserler öne çıkmaktadır; Önal (2011), Tarihin ve Edebiyatın Kesiştiği Noktada Destanlaşan Plevne Türküleri adlı çalışmada, Plevne Türkülerinin söylendiği coğrafya ile ilgili zaman içinde derlemelerinin sayısının arttığı coğrafyanın da genişlediğini göstermektedir. Buna

göre Balkanlar'da 20 (Adakale 3, Arnavutluk 1, Bulgaristan 9, Makedonya 5, Moldova 1, ve Romanya 1), Kırım ve Ukrayna'da 4, Kerkük'te 2, Kazakistan'da 1 ve Türkiye'de 24 olmak üzere zaman içinde toplam 51 Plevne Türküsü derlemiştir (Önal, 2011, s. 23). Önal eserinin sonunda, 51 Plevne türküsünün birbirinden ayrı coğrafyalarda söylenmesiyle, bu türkülerin nasıl bir destana dönüştüğünü ve tarihte Plevne savaşının nasıl bir heyecana yol açtığını gözler önüne serdiğini söylemektedir.

Öztürk (2001), *Türk Göçmen Edebiyatının Sözlü/Öncü Kolu- Almanya Türküleri* adlı eserinde Almanya'da yaşayan Türk halk şairi ve aşıklarının oluşturduğu Türküleri araştırmış ve çalışmasında Almanya, gurbet, yabancı olmak, hasret, Türklük, iş yaşamı vb. çeşitli konuları işleyen 115 Türkü adını, türü ve söyleniş biçimleriyle derlemiştir (Öztürk, 2001).

Halk türkülerinin birçoğu öyküleriyle ünlüdür. *Kızılırmak Türküsü, Plevne Türküsü, Hey Onbeşli Onbeşli, Hekimoğlu, Çanakkale Türküsü* gibi daha birçok türkünün ilginç, kimi zaman hüznü, kimi zaman heyecan verici toplumsal değerler ve kültür kodları içeren öyküleri vardır. Bu özellikleriyle yabancılara Türkçe öğretiminde hem edebi metin olarak Türkülerin öyküleri ile, bir olay örgüsü etrafında metin çalışmaları, sözcük, dilbilgisi yapıları, kalıp ifadeler öğretilir. Sonraki aşamada halk müziği eseri ile öğrenilen yapıların pekiştirilmesi ve dil kullanımının şiirsel yapılarıyla da çalışma sağlanabilir.

Öyküleriyle Halk Türküleri adlı eserinde Tanses (2005), Halk müziğimiz ve halk çalgılarımızla ilgili çok değerli bilgiler paylaşmakta, 106 öykülü halk türküsüne yer vermektedir. Bu eser Yabancılara Türkçe öğretiminde, B2-C1 seviyesinde, özellikle Türkoloji bölümlerinde ya da öğrencileriyle kolaylıkla kullanılabilecek, zengin bir ders materyali olma potansiyeline sahip bir eserdir (Tanses, 2005).

Eserde çok bilinen ve söylenen türküler öyküleriyle birlikte yer almasına rağmen, bu çalışmada sadece içinde ya da adında coğrafi olarak yer isimleri geçen öykülü türküler listelenmiştir. *Yarım İstanbul'u Mesken mi Tuttun, Keveng'in Yollarında, Cezayir Türküsü, Çökertme'den Çıktım, İzmir'in Kavakları, Arpaçayı Aşdı Daşdı, Ankara'da Yedim Taze Meyvayı, Şen Olasın Ürgüp, Edirne'nin Ardı Bağlar, Kızılırmak, Yaylalar İçinde Erzurum Yayla, Ünye'den Çıktım, Fırat Kenarında, Devrent Deresi, Çanakkale, Bodrum Hâkimi, Bitlis'te Beş Minare, Karaova Düğünü, Ormancı, Ordu'nun Dereleri, Erzurum Çarşı Pazar / Sarı Gelin türküsü* bu amaçla kullanılabilecek en bilinen eserdeki örneklerdendir.

Bunun yanı sıra yine benzer bir eser de Öncel (2022) tarafından hazırlanmıştır. *Türk Halk Müziği: Formlar- Çalgılar ve Yedi Bölgeden Hikâyeli Türküler* adlı eserde Türk Halk Müziğinin sınıflandırılması bölümü ile birlikte bölge bölge, öykülü türküler derlemiştir. Eser Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinden toplam 60 öykülü türküyü yer vermiştir (Öncel, 2022).

Diğer taraftan Üstün (2003), *Öykü Türküleri* adlı eserinde 9 öykü ve türküsüne yer vermiştir. Bunların içinde *Sivas Elleri, Mum Kimin Yanan Kerkük, Gesi Bağları* yer isimleri içeren türküler olarak burada listelenmiştir. Bu eserin özelliği öykülerinin içinde türkülerin yer yer söylenmesi ve resimli öykünün içine yerleştirilmiş olmalarıdır. Bu yönüyle daha çok müzik de içeren bir edebi metin - öyküleriyle halk türküleridir. Bu haliyle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin okuma ilgili öykü ve halk türküsü üzerinde çalışma, seslendirme vb. çalışmalar yapılabilir (Üstün, 2003).

Bu konuda bahsedilecek diğer bir eser ise Salih Turhan'ın (2011) yılında yayımlanan *Türkiye/ Anadolu/ Vatan ve Şehirlerle İlgili Türküler- Şarkılar* isimli eserdir. Turhan bu eserde hemen her türkü türünü kapsayacak şekilde bir repertuar oluşturmuş ve 250 ye yakın coğrafi isimleri ile coğrafi aidiyet duygusunun birer simgesi olan 250 türküyü yer vermiştir. Bu eserde türküler sadece notaları ve şiirleriyle birlikte sunulmuş, öyküleri varsa da yer verilmemiştir (Turhan, 2011).

3.2. Yabancı Dil olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Türk Halk Müziği Etkinlikleri

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında Türk halk müziği etkinliklerine ait bulgular aşağıdaki Tablo 2, 3 ve 4' te gösterilmiştir. Bulgulara Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Ders Kitabı ve Çalışma Kitabı A1-A2-B1-B2 ve C1; Açılım Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı ve Çalışma Kitabı 1,2,3,4; Türkçe Öğreniyorum Orhun-TİKA 1,2,3, İleri Düzey Ders Kitabı ve Çalışma Kitabı 1,2,3 içerikleri incelenerek ulaşılmıştır.

Tablo 2

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Ders Kitabı ve Çalışma Kitabı A1-A2-B1-B2 ve C1' de Türk Halk Müziği / Müzik Etkinliklerinin Yer Alma Durumu

Seviye	Kitap Türü	Ünite / Sayfa	Müzik / Türk Halk Müziği İçeriği	Etkinlik Türleri	Yer Alan Eserler / Konular
C1	Ders Kitabı	6 ünite	-	-	-
C1	Çalışma Kitabı	6 ünite	-	-	-
B2	Ders Kitabı	6 ünite 3.Ünitede "Değişen Dünya: Müzik"	Türk müziği çeşitleri, Türk halk müziği, Aşık Veysel, Aşık Mahzuni Şerif, Neşet Ertaş, Barış Manço, Erkin Koray, Orhan Gencebay Ferdi Tayfur vb. tanıtımı	Sözcük öğretimi: (besteci, akort, zevk vb.)- Okuma: "Değişen Müzik" Dinleme: "Üç Türkünün Hikayesi"- Konuşma: Müzik türleri ve geleneksel çalgılar sunumu- Yazma: "Uzun İnce Bir Yoldayım" boşluk doldurma, araştırma- İzle-Öğren: "Misket" türküsü videosu	Dinleme: Yüksek Yüksek Tepelere, Sarı Gelin, Silifke'nin Yoğurdu Çalgılar: Karadeniz Kemençesi, Gayda, Santur
B2	Çalışma Kitabı	Ünite 3, "Değişen Dünya: Müzik"	Röportaj metni, Genel Türk müziği	Okuma, Dil bilgisi (sıfat öğretimi)	-
B1	Ders Kitabı	6 ünite (genel)	-	-	-
B1	Çalışma Kitabı	6 ünite (genel)	-	-	-
A2	Ders Kitabı	6.Ünitede "Kültürden Kültüre Köşesi: Halk Oyunları"	Zeybek, Tango, Afrika dansları hakkında kısa tanıtıcı metinler	Okuma (kısa metin)	1) Zeybek 2) Tango 3) Afrika dansları
A2	Çalışma Kitabı	6 ünite	-	-	-
A1	Ders Kitabı	6 ünite	-	-	-
A1	Çalışma Kitabı	6 ünite	-	-	-

Tablo 1'de gösterildiği üzere; *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı A1* (Bölükbaş vd., 2023a), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe çalışma kitabı A1* (Bölükbaş vd., 2023b), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı A2* (Bölükbaş vd., 2023c), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe çalışma kitabı A2* (Bölükbaş vd., 2023d), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı B1* (Bölükbaş vd., 2023e), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe çalışma kitabı B1* (Bölükbaş vd., 2023f), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı B2* (Bölükbaş vd., 2023g), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe çalışma kitabı B2* (Bölükbaş vd., 2023h), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı C1* (Bölükbaş vd., 2023i), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı C1* (Bölükbaş vd., 2023j) adlı yabancılara Türkçe öğretimi ders materyalleri incelenmiştir.

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Seti A1-C1 arası Türkçe öğretimi programına katılan öğrenciler, bütün kurlar boyunca A2 seviyesinde kısa bir halk oyunları kültür bilgisi dışında sadece B2 seviyesinde tek bir ünite Türk Halk Müziği konusuna Okuma, Dinleme, Yazma, İzleme ve Sözcük öğretimi etkinlikleri ile karşılaşmaktadırlar. Bütün seviyeleri göz önüne aldığımızda toplamda 24 ünite içeriği ile tanışan öğrencilere, sadece 1 ünite Türk Halk müziği ile ilgili bilgi aktarımı yapılması ve sadece bilgi aktarımı sağlayacak etkinliklere yer verilmesinin Türk Halk müziği kültür mirasının tanıtımında yeterli olduğu düşünülmektedir.

Tablo 1’de incelenen materyal, Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Ders Kitabı ve Çalışma Kitabı A1-A2-B1-B2 ve C1 seviyesindeki kitaplarıdır. C1 seviyesinde Öğrenci Ders kitabında 6 ünite ve her bir ünite içerisinde sunulan dört dil becerisi etkinliklerinde müzikle veya herhangi bir Türk halk müziği eseri içerikli konu ya da etkinliğe rastlanmamıştır. Diğer taraftan B2 seviyesinde Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Ders Kitabı’nda 3. Ünite C dersinde *Değişen Dünya* başlığı altında Müzik konusu işlenmiş, hazırlık çalışması olarak, müzikle ilgili *besteci, akort, zevk, eser, parça, anonim* gibi sözcük bilgisi verildikten sonra Okuma etkinliği bölümünde *Değişen Müzik* adlı metin ile Türk müziği çeşitleri ve Türk halk müziği ile ilgili genel bilgilere ve *Aşık Veysel Şatıroğlu, Aşık Mahzuni Şerif, Neşet Ertaş*, sonraki paragraflarda ise Barış Manço, Erkin Koray, Orhan Gencebay ve müzik uğraşları ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Devamında metinle ilgili sorulara ve dilbilgisi yapılarıyla ilgili alıştırmalara yer verilmiştir. B2 seviye Türkçe öğretimi ders kitabında sayfa 69 da yer alan dinleme etkinliğinde *Üç Türkün Hikayesi* başlıklı Türkülerin genellikle içerdiği konular hakkında bilgi veren dinleme metni ve metinle ilgili sorular yer almaktadır. Burada sunulan Türk Halk Müziği eserleri: *Yüksek Yüksek Tepelere, Sarı gelin ve Silifke’nin Yoğurdu* türküleridir. Bu türkülerde yöre, konu ve kişiler dinleme sorusu etkinliği olarak seçilmiştir (Bölükbaş vd., 2023g).

Bir sonraki etkinlik olan konuşma etkinliğinde, ülkemizdeki müzik türlerini ve geleneksel müzik aletlerini tanıtan bir sunum hazırlama etkinliği yer almaktadır. Sonraki adımda verilen yazma etkinliğinde ise, *Aşık Veysel*’den *Uzun İnce Bir Yoldayım* eserinde bırakılan boşlukların sözcüklerle doldurulması ve türkünün araştırılması istenmektedir. En son adımda *Bir Dünya Türkü* başlığı ile izle-öğren etkinlik köşesi yer almakta, verilen videoda geçen türkülerin asıl konusunun bulunması istenmektedir. *Misket* türküsü hakkında olan bu video için ikinci aşamada yanlış ve doğru ifadelerin bulunması istenmektedir. Ünitenin son sayfasında bulunan *Kültürden Kültüre* köşesinde ise *Çalgılar* başlığı altında Karadeniz Kemençesi, Gayda ve Santur enstrümanlarına ait resim ve bilgiler yer almaktadır (Bölükbaş vd., 2023g). Yeni İstanbul B2 seviyesi Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Çalışma Kitabı’nda ise yine 3. Ünite *Değişen Dünya- Müzik* başlığı altında bir Okuma etkinliği tasarlanmış, okuma etkinliği ise *Müzik Üzerine Bir Röportaj* başlığı altında röportaj metninde sağlanan boşluklara metnin başında verilen sözcüklerin uygun şekilde yerleştirilmesi istenmişti. Röportaj bir sanatçı ile yapılan bir konuşmayı içermektedir. Sanatçının yeni albümüyle ilgili, genel çerçevede Türk müziği ile ilgili konuşmalar geçmektedir. Konuşmada verilen boşluklara yerleştirilmesi istenen sözcükler ise müzikle alakalı olmayan, tamamen sıfat olan sözcükler üzerine yapılandırılmış bir çalışmadır. Aynı konunun devam eden dilbilgisi etkinlikleri de aynı şekilde sıfat öğretimi üzerine odaklanmıştır (Bölükbaş vd., 2023h).

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Ders Kitabı B1 seviyesinde bulunan 6 ünite ve ünite içerisinde yer verilen dört dil becerisine yönelik etkinliklerde ne Türk ne dünya müziği ile ilgili bir konu geçmemektedir (Bölükbaş vd., 2023e). Aynı seviyenin çalışma kitabında da durum aynıdır (Bölükbaş vd., 2023f).

Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Ders Kitabı A2 seviyesinde bulunan 6 ünite ve ünite içerisinde yer verilen dört dil becerisine yönelik etkinliklerde durum şöyledir. Kitabın 6. son ünitesinde *Kültürden Kültüre* köşesinde *Halk Oyunları* başlığı altında 3 görsel içeren çok kısa metinler verilmiştir. Birinci metin 7-8 cümleden oluşan Zeybek oyunu hakkında tanıtıcı bilgi içerirken, ikinci metin 4-5 cümle ile tangoyu, üçüncü metin ise 5 cümle ile Afrika dansları hakkında genel bilgi içeren bir okuma parçasıdır (Bölükbaş vd., 2023c). Bu seviyenin çalışma kitabında ise yine müzik, türkü, halk oyunları vb. ile ilgili herhangi bir konu yer almamaktadır. Aynı kitabın A1 seviyesi ders kitabı ve çalışma kitabında ise dil öğrenimine giriş temel konuları içermektedir. Müzikle ilgili bir içerik yoktur (Bölükbaş vd., 2023d).

Tablo 3

Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Ders Kitabı 1,2,3,4 ve Çalışma Kitabı 1,2,3,4 Ders Materyallerinde Türk Halk Müziği / Müzik Etkinliklerinin Yer Alma Durumu

Seviye	Kitap Türü	Ünite / Sayfa	Müzik / Türk Halk Müziği İçeriği	Etkinlik Türleri	Yer Alan Eserler / Konular
4	Ders Kitabı	8 Ünite	5.Ünite: Kültür Köşesi	Okuma Metni + Görsel	Geleneksel Türk Çalgıları Bağlama, Davul, Darbuka, Tef, Kaşık, Ney, Zurna, Kemençe, Tulum, Kanun
4	Çalışma Kitabı	-	-	-	-
3	Ders Kitabı	60 Metin	-	-	-
3	Çalışma Kitabı	15 Ünite	15. ünite: Müzik ve İnsan	Okuma- dilbilgisi	Genel Bilgi
2	Ders Kitabı	15 Ünite	-	-	-
2	Çalışma Kitabı	15 Ünite"	-	-	-
1	Ders Kitabı	15 Ünite"	-	-	-
1	Çalışma Kitabı	15 Ünite"	-	-	-

Tablo 3'de; *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Ders Kitabı 1* (Öztürk vd., 2010a), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Çalışma Kitabı 1* (Öztürk vd., 2010b), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Ders Kitabı 2* (Öztürk, Akçay, Gün, Taşdemir, Murt, Çelebi, Özulaş, Şerif vd., 2011a), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Çalışma Kitabı 2* (Öztürk, Akçay, Gün, Taşdemir, Murt, Çelebi, Özulaş, Şerif vd., 2011b), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Ders Kitabı 3* (Öztürk, Akçay, Gün, Taşdemir, Murt, Çelebi, Özulaş, Karakoyun vd., 2011a), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Çalışma Kitabı 3* (Öztürk, Akçay, Gün, Taşdemir, Murt, Çelebi, Özulaş, Karakoyun vd., 2011b), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Ders Kitabı 4* (Öztürk vd., 2012a), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Çalışma Kitabı 4* (Öztürk vd., 2012b) ders materyallerinde Türk halk müziği / müzik etkinliklerinin yer alma durumu incelendiğinde, yalnızca Dilset 4. ders kitabı 5. Ünite Kültür Köşesinde *Geleneksel Türk Çalgıları* konulu tanıtıcı bir metin ile geleneksel Türk çalgılarına yer verilmiş (Öztürk vd., 2012a), ancak setin tamamında türkülerle ilgili herhangi bir etkinliğe yer verilmemiş olduğu tespit edilmiştir. Müzik konusuna ise kısa ve öz bir şekilde değinilmiştir.

Tablo 4

Türkçe Öğreniyorum Orhun – TİKA Ders Kitabı 1,2,3, İleri Düzey ve Çalışma Kitabı 1,2,3 Ders Materyallerinde Türk Halk Müziği / Müzik Etkinliklerinin Yer Alma Durumu

Seviye	Kitap Türü	Ünite / Sayfa	Müzik / Türk Halk Müziği İçeriği	Etkinlik Türleri	Yer Alan Eserler / Konular
İleri Düzey	Ders Kitabı	59 Konu Başlığı	-	-	-
3	Ders Kitabı	8 Ünite	7. Ünite: Kültür Köşesi	Okuma Metni	Türklerde Müzikle Tedavi
3	Çalışma Kitabı	8 Ünite	-	-	-
2	Ders Kitabı	8 Ünite	-	-	-
2	Çalışma Kitabı	8 Ünite	-	-	-
1	Ders Kitabı	8 Ünite	-	-	-
1	Çalışma Kitabı	8 Ünite"	-	-	-

Tablo 4' te, *Türkçe Öğreniyoruz Orhun Ders Kitabı 1*, TİKA (Özbay ve Temizyürek, 2004a),

Türkçe Öğreniyoruz: Orhun Çalışma Kitabı 1, TİKA (Özbay ve Temizyürek, 2004b), *Türkçe Öğreniyoruz: Orhun Ders Kitabı 2*, TİKA (Özbay ve Temizyürek, 2004c), *Türkçe Öğreniyoruz: Orhun Çalışma Kitabı 2*, TİKA (Özbay ve Temizyürek, 2004d), *Türkçe Öğreniyoruz: Orhun Ders Kitabı 3*, TİKA (Özbay ve Temizyürek, 2004e), *Türkçe Öğreniyoruz: Orhun Çalışma Kitabı 3*, TİKA (Özbay ve Temizyürek, 2004f), *Türkçe Öğreniyoruz: Orhun İleri Düzey TİKA* (Özbay ve Temizyürek, 2004g) ders materyallerinde Türk halk müziği / müzik etkinliklerinin

yer alma durumu 3. Ders Kitabı 7. ünite *Türklerde Müzikle Tedavi* başlıklı yine Kültür Köşesinde yer alan başka bir okuma parçası ile sınırlıdır.

Türkçe öğretimi setlerine baktığımızda, kitaplarda eskiden yeniye doğru Türkülere ve Türk Halk Müziği mirasına yer verme konusunda az da olsa bir farkındalığın oluştuğu ve bu alanda küçük bir gelişme olduğu söylenebilir. Ancak yetersizdir. Türkçenin yabancı dil olarak Öğretimi için hazırlanmış diğer ders kitabı setlerinin de yapılacak diğer çalışmalarda incelenmesi ve durum tespiti yapılması gereklidir.

Coğrafya ekseninde görsel içerikli bir türkü etkinliği:

Aşağıda, yabancılara Türkçe öğretiminde Türk halk müziği eserleri çerçevesinde Drama Köprüsü ekseninde bir etkinlik önerisi sunulmaktadır.

Drama Köprüsü – Tema: Sevda, kahramanlık, vatan sevgisi, aile bağları, mekânsal kimlik

Amaç: Coğrafi yerlerin kimlik üzerindeki etkisini anlama, kültürel anlatıyı yorumlama, tarihsel empati geliştirme. Türkü dinlenir ve Türkü metni okunup çözümlenir.

Etkinlik 1: "Köprüden Mektuplar" (Yazma + Yaratıcılık)

- Öğrencilere Drama Köprüsü'nün bir fotoğrafı gösterilir. Ardından görev verilir:

"Drama Köprüsü'nden geçen biri olarak, ayrıldığınız kişiye bir mektup yazınız. Hangi yüzyılda yaşadığınız, kim olduğunuz size kalmış."

- Öğrenciler mektuplarını sınıfta paylaşır. En etkileyici mektuplar duygusal içerik ve dilsel yaratıcılık üzerinden değerlendirilir.

Etkinlik 2: "Sesli Belgesel Tasarımı" (Konuşma + İş birliği)

- Grup çalışmasıyla, Drama Köprüsü'nün tarihçesi ve türküdeki anlamı üzerine 2 dakikalık "kurgusal belgesel" hazırlamaları istenir. Öğrenciler belgeseli seslendirir, müzik ve efektler kullanabilir.

Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında benzer etkinliklere yer verilmesi yoluyla öğretimde türkülerin kültür tanıtımı ve öğretimi daha etkili kılma potansiyelinden yararlanılmalıdır.

4.TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma bulguları, Türk halk müziği ürünlerinin yalnızca birer sanatsal miras değil, aynı zamanda sözlü kültürün, tarihsel belleğin ve coğrafi aidiyetin taşıyıcısı olduğunu ortaya koymuştur. Türküler, farklı coğrafyalarda yaşamış Türk topluluklarının ortak kültür hafızasını yansıtan, mekânla kimliği birleştiren dilsel ve duygusal belgelerdir. Çanakkale, Muş, Erzurum, Drama, Kerkük, Manastır, Selanik, Vardar, Mağusa gibi yer adlarını içeren türküler, Türkçenin tarihsel yayılım alanını gösterirken aynı zamanda dil öğretiminde kültür temelli öğrenme için özgün bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Araştırmada incelenen Türk halk müziği konulu çalışmalar ve eserler; halk türkülerinde yer alan yer isimleri, toplumsal olaylar, değerler ve gelenekler, dilin bağlamsal kullanımını destekleyen zengin öğretim materyalleri sunmaktadır. Türküler aracılığıyla dil öğrenen bireyler, yalnızca kelime veya dil bilgisi yapılarını değil; aynı zamanda Türk toplumunun tarihi, coğrafi ve duygusal derinliğini de öğrenmektedir. Bu yönüyle türküler, kültürlerarası farkındalık kazandırmada etkili bir araç olarak değerlendirilebilir.

Dolayısıyla, coğrafi referanslar içeren türküler, Türkçenin kültür coğrafyasını görünür kılmakta; öğrencilere hem dil hem de kültür içerikli bir öğrenme deneyimi sunmaktadır. Bu nedenle, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde halk müziği temelli materyallerin sistematik biçimde kullanımı, öğrenenlerin kültürel edinç düzeylerini artıracak ve dilin çok katmanlı anlam dünyasına erişim sağlayacaktır.

Sonuç olarak yapılan araştırmada Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında Türk halk müziği ve etkinliklerine ait veriler; *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı A1* (Bölükbaş vd.,

2023a), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe çalışma kitabı A1* (Bölükbaş vd., 2023b), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı A2* (Bölükbaş vd., 2023c), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe çalışma kitabı A2* (Bölükbaş vd., 2023d), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı B1* (Bölükbaş vd., 2023e), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe çalışma kitabı B1* (Bölükbaş vd., 2023f), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı B2* (Bölükbaş vd., 2023g), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe çalışma kitabı B2* (Bölükbaş vd., 2023h), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı C1* (Bölükbaş vd., 2023i), *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı C1* (Bölükbaş vd., 2023j), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Ders Kitabı 1* (Öztürk vd., 2010a), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Çalışma Kitabı 1* (Öztürk vd., 2010b), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Ders Kitabı 2* (Öztürk, Akçay, Gün, Taşdemir, Murt, Çelebi, Özulaş, Şerif vd., 2011a), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Çalışma Kitabı 2* (Öztürk, Akçay, Gün, Taşdemir, Murt, Çelebi, Özulaş, Şerif vd., 2011b), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Ders Kitabı 3* (Öztürk, Akçay, Gün, Taşdemir, Murt, Çelebi, Özulaş, Karakoyun vd., 2011a), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Çalışma Kitabı 3* (Öztürk, Akçay, Gün, Taşdemir, Murt, Çelebi, Özulaş, Karakoyun vd., 2011b), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Ders Kitabı 4* (Öztürk vd., 2012a), *Açılım Türkçe Öğretim Seti -Dilset Çalışma Kitabı 4* (Öztürk vd., 2012b), *Türkçe Öğreniyoruz Orhun Ders Kitabı 1, TİKA* (Özbay ve Temizyürek, 2004a), *Türkçe Öğreniyoruz: Orhun Çalışma Kitabı 1. TİKA* (Özbay ve Temizyürek, 2004b), *Türkçe Öğreniyoruz: Orhun Ders Kitabı 2. TİKA* (Özbay ve Temizyürek, 2004c), *Türkçe Öğreniyoruz: Orhun Çalışma Kitabı 2. TİKA* (Özbay ve Temizyürek, 2004d), *Türkçe Öğreniyoruz: Orhun Ders Kitabı 3. TİKA* (Özbay ve Temizyürek, 2004e), *Türkçe Öğreniyoruz: Orhun Çalışma Kitabı 3. TİKA* (Özbay ve Temizyürek, 2004f), *Türkçe Öğreniyoruz: Orhun İleri Düzey TİKA* (Özbay ve Temizyürek, 2004g) adlı yabancılar için Türkçe ders ve çalışma kitaplarında ders materyalleri çerçevesinde incelenmiş ve bulgular Tablo 2, Tablo 3 ve Tablo 4' te gösterilmiştir. Elde edilen bulgulara dayalı olarak, yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarında Türk halk müziği potansiyel eğitim öğretim aracı, kültür tanıtımı ve taşıyıcılığı rolüyle 2004, 2012 ve 2023 tarihli olmak üzere eskiden yeniye doğru pozitif yönde bir gelişmenin olduğu, Türkçe ve Türk kültürü öğretiminde Türk halk müziği eserlerinden ve taşıdıkları zengin kültür içeriğinden yararlanma oranının zaman içinde az da olsa artmış olduğu gözlemlenmiştir. Ulaşılan veriler, Türk halk müziği eserlerine dayalı etkinliklerin incelenen ders kitapları çerçevesinde yeterli düzeyde olmadığını da ortaya koymuştur.

Yabancılar Türkçe öğretiminde türküler aracılığıyla kültür aktarımının işlevini inceleyen Türkay Yavuzer, yüksek lisans tezi araştırmasında dil, kültür ve kültürlerarası yaklaşım arasındaki ilişkiyi kuramsal temelde ele almış; dil öğretiminde kültür öğelerinin önemine vurgu yapmıştır. Türküler hem birer dil materyali hem de kültür belleği unsuru olarak değerlendirilmiş, farklı yörelerden seçilen türküler aracılığıyla sosyokültürel unsurların nasıl yansıtıldığı analiz etmiştir. Araştırmada türkülerin içerik analizi yapılarak günlük yaşam, değerler, inançlar, gelenekler, sosyal ilişkiler, tarihî olaylar ve mekânlar gibi kategoriler oluşturulmuştur. Bulgular, türkülerde yer alan kültürel öğelerin zengin bir çeşitlilik taşıdığını ve dil öğretiminde otantik malzeme olarak kullanılabileceğini göstermektedir. Ayrıca çalışmada, türkülerden hareketle hazırlanmış örnek ders materyalleri sunularak bu ürünlerin sınıf ortamında nasıl kullanılabileceğine dair uygulamalı öneriler geliştirilmiştir. Sonuç olarak, türküler hem dil hem de kültürü destekleyen güçlü öğretim araçları olarak değerlendirilmiş ve Türkçenin kültür taşıyıcılığı yönü ön plana çıkarılmıştır (Türkay Yavuzer, 2020).

Türkçenin hem Türk coğrafyasında hem de dünya genelinde yaygınlaştırılması ve kullanılması yoluyla, Türk kültürünün zenginliğini ve gücünü insanlığın ortak mirasında etkili bir şekilde yaşatmak, öncelikli sorumluluklarımız arasındadır (Özbay ve Temizyürek, 2004g).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültür yaklaşımıyla dil öğretimi anlayışının; öğretim programları, ders kitapları, destekleyici materyaller, öğrenciler ve öğreticiler dâhil tüm bileşenler tarafından benimsenip içselleştirilmesi, iyileşmenin sağlanması ve mevcut sorunların köklü biçimde çözülmesi açısından büyük önem taşır (Gök, 2022, s. 506). Müzik, canlı ve ilgi çekici bir sınıf ortamı yaratmak için de kullanılabilir. Dil derslerinde müzik kullanmanın birçok faydası olduğu bilinmektedir. Örneğin dili öğrenmek için eğlenceli ve ilham verici bir yaklaşım oluşturması büyük bir avantajdır. Bir kişinin dinleme ve kendini sözlü olarak ifade etme becerisi de müzik pratiği yoluyla geliştirilebilir.

Çangal (2012), Önal (2011), Öztürk (2001), Tanses (2005), Öncel (2022) ve Turhan (2011) gibi araştırmacıların çalışmaları, türküler üzerinden yapılan öğretimin dilsel kazanımı zenginleştirdiğini ve öğrenmeye duyuşsal katılım sağladığını göstermektedir. Bu bulgular, halk müziği ürünlerinin Yabancılar Türkçe Öğretimi ders kitaplarında daha fazla yer bulması gerektiğini destekler niteliktedir.

Müzik ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi konulu yapılan araştırmalar kapsamında 2024 yılında "Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde müzik, lisansüstü tezlerin eğilimleri" başlığıyla Öz tarafından bir makale

çalışması yapılmış ve sonuçlara dayalı olarak Türkçe öğretiminde müziğin kullanımının daha yaygın hale getirilmesi önerilmiştir. Bir diğer araştırma Kana ve diğerleri (2017) tarafından 2017 yılında Aydın TÖMER dil dergisinde “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde günümüz popüler şarkıların dilin doğru kullanımına etkisi” başlığıyla yayınlanmış ve sonuçlara dayalı olarak hatalı kullanım içermeyen Türkçenin doğru ve güzel telaffuz örnekleri içeren şarkıların kullanılması önerilmiştir. Demirci (2019) tarafından bir yüksek lisans tezi olarak “A1 seviyesinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Şarkı Kullanımı” araştırılmış, şarkıların dil becerisini geliştirdiği ancak ders kitaplarında bu tür etkinliklere ve konulara yeterince yer verilmediği saptanmıştır. Uğur (2015) “Müzik Coğrafyası: Türkülerdeki Coğrafya” adlı araştırmasında Türkülerde geçen coğrafi kavramlar çerçevesinde araştırma yapmış ve türkülerin coğrafi mekânı anlatmada yüksek potansiyele sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Somut olmayan kültür miraslarımız içinde önemli bir yeri olan Türk halk müziği eserlerimizin, dilden dile kültürden kültüre aktarımı, öğretimi ve tanıtımı, öğrencilere eğlenceli bir öğretim yaklaşımı oluşturmanın yanı sıra, Türkçe, Türkiye ve Türk milletiyle ilgili bilgi ve farkındalığın uluslararası alanda artırılması adına da özellikle önemlidir. Dilin, insanlar yaşadıkça yaşayan, gelişen ve korunan somut olmayan kültür miraslarının aktarılmasında bir araç işlevi gördüğü sözlü anlatımlar ve sözlü gelenekleri korumak ve yaşatmak özellikle önemli bir misyondur. Türkiye UNESCO Somut Olmayan Kültür Mirası Listelerine kaydettirdiği yirmi unsuru ile UNESCO’ya en çok unsur kaydettiren ilk beş ülke arasında yer almaktadır. Güçlü, zengin ve derin bir kültür mirasına sahip Türk milletinin bu kültür hazinelerini, koruyup kollaması, önemli bir turizm potası olan Türkiye adına dünyaya tanıtması gelecek kuşaklara daha iyi durumda aktarması adına gerekli her türlü çalışmanın yapılması konusunda bu araştırmanın dikkate değer olduğu düşünülmektedir. Aynı amaçla daha derin araştırmalar yapmak ve içinde tarih, coğrafya, giyim kuşam, yeme-içme, yaşam tarzı gibi Türk milletine ve kültürüne ait her şeyi barındıran Türkülerle Türkçe öğrenimi etkinlikleri üzerine çalışma yapmanın, bütün bu söylenenler açısından çok önemli ve gerekli olduğu düşünülmektedir.

Teşekkür

Çanakkale Hüseyin Akif Terzioğlu Terzioğlu İlkokulu Sınıf Öğretmeni Sayın Sibel KILINÇARSLAN’ a araştırmaya gösterdiği ilgi ve yöresel Türk halk müziği eserleri ile ilgili verdiği destekten ve manevi işbirliğinden dolayı çok teşekkür ederim.

Etik kurul onayı

Bu çalışma insan, hayvan veya hassas veriler içermediği için etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Yazarlık katkısı

Çalışmanın tasarımı ve konsepti: ADP; verilerin toplanması: ADP; sonuçların analizi ve yorumlanması: ADP; çalışmanın yazımı: ADP. Yazar sonuçları gözden geçirmiş ve makalenin son halini onaylamıştır.

Finansman kaynağı

Yazar, çalışmanın herhangi bir finansman almadığını beyan etmektedir.

Çıkar çatışması

Yazar, herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir.

Acknowledgements

I would like to express my sincere gratitude to Mrs. Sibel KILINÇARSLAN, primary school teacher at Çanakkale Hüseyin Akif Terzioğlu Primary School, for her interest in the research and for her support and moral cooperation regarding local Turkish folk music works.

Ethical approval

This study does not require ethics committee approval as it does not involve human, animal or sensitive data.

Author contribution

Study conception and design: ADP; data collection: ADP; analysis and interpretation of results: ADP; draft manuscript preparation: ADP. Author reviewed the results and approved the final version of the article.

Source of funding

The author declare the study received no funding.

Conflict of interest

The author declare that there is no conflict of interest.

KAYNAKLAR

- Bölükbaş, F., Yılmaz, M. Y. ve Keskin, F. (Ed.). (2023a). *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı A1*. Kültür Sanat Yayınevi.
- Bölükbaş, F., Yılmaz, M. Y. ve Keskin, F. (Ed.). (2023b). *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe çalışma kitabı A1*. Kültür Sanat Yayınevi.
- Bölükbaş, F., Yılmaz, M. Y. ve Keskin, F. (Ed.). (2023c). *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı A2*. Kültür Sanat Yayınevi.
- Bölükbaş, F., Yılmaz, M. Y. ve Keskin, F. (Ed.). (2023d). *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe çalışma kitabı A2*. Kültür Sanat Yayınevi.
- Bölükbaş, F., Yılmaz, M. Y. ve Keskin, F. (Ed.). (2023e). *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı B1*. Kültür Sanat Yayınevi.
- Bölükbaş, F., Yılmaz, M. Y. ve Keskin, F. (Ed.). (2023f). *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe çalışma kitabı B1*. Kültür Sanat Yayınevi.
- Bölükbaş, F., Yılmaz, M. Y. ve Keskin, F. (Ed.). (2023g). *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı B2*. Kültür Sanat Yayınevi.
- Bölükbaş, F., Yılmaz, M. Y. ve Keskin, F. (Ed.). (2023h). *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe çalışma kitabı B2*. Kültür Sanat Yayınevi.
- Bölükbaş, F., Yılmaz, M. Y. ve Keskin, F. (Ed.). (2023i). *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı C1*. Kültür Sanat Yayınevi.
- Bölükbaş, F., Yılmaz, M. Y. ve Keskin, F. (Ed.). (2023j). *Yeni İstanbul: Uluslararası öğrenciler için Türkçe çalışma kitabı C1*. Kültür Sanat Yayınevi.
- Bulut, S. (2019). *TRT Türk halk müziği repertuarındaki türkülerin müzik öğretim programlarındaki değerlere göre değerlendirilmesi* (Tez No. 554470) [Yüksek lisans tezi, Trabzon Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi.
- Byram, M. (1997). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. Multilingual Matters.
- Çangal, Ö. (2012). Yabancılar Türkçe öğretiminde kültür taşıyıcısı olarak türküler. *Gazi Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi*, 2(2), 9-20.
- Çevik, S. (2019). Miras ve hafıza: Kültürel mirasın korunmasında sözlü tarihin rolü. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 18(51), 1420-1444. <https://doi.org/10.12981/mahder.1558174>
- Delen, M. (2023). *Türkülerde yer alan ülke ve şehirlerin tematik analizi* (Tez No. 834798) [Doktora tezi, Ordu Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi.
- Demirci, E. Ö. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde şarkı kullanımı seviye A1* (Tez No. 582833) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi.
- Ege, F. (2025). Karacaoğlan'ın "Kaşların Kara Değil Mi" Türküsünün Sembolik Bağlamda Çözümlemesi. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (21), 42-51.
- Ercilasun, A. B. (2016). *Başlangıçtan yirminci yüzyıla Türk dili tarihi*. Akçağ Yayınları.
- Eroğlu, T. (2017). Türkü nedir?. *Kesit Akademi Dergisi*, 3(7), 78-91. <https://doi.org/10.18020/kesit.1130>
- Gilmore, A. (2007). Authentic materials and authenticity in foreign language learning. *Language Teaching*, 40(2), 97-118. <https://doi.org/10.1017/S0261444807004144>
- Gök, V. (2022). Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretiminde kültürün önemi ve kültürel çalışmaların değerlendirilmesi. F. E. Kılınç (Ed.), *Eğitim bilimleri alanında uluslararası araştırmalar XV* içinde (s. 497-510). Eğitim Yayınevi.
- Gürel, N. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bir materyal çalışması: Temalara uygun şarkılar oluşturma. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)*, 4(2), 305-321. <https://doi.org/10.21733/ibad.539617>
- İlhan, S. Y. (2023). *TRT Türk TRT Türk Halk Müziği repertuarının değerler eğitimi, müzikal boyutlar ve müzik derslerinde kullanılabilirliği açısından incelenmesi* (Tez No. 802045) [Doktora tezi, İnönü Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi.
- John, D. S. L. ve Jacqueline, Ms. C. (2025). Singing sustainability: Teaching ecological consciousness through Kerala's Agrarian folksongs in the language classroom. *International Journal of Environmental Sciences*, 11(6s), 76-81. <https://doi.org/10.64252/szjOp587>

- Kana, F., Özekinci, Z., Kızıldağ, İ. ve Uzan, M. F. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde günümüz popüler şarkıların dilin doğru kullanımına etkisi. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 2(1), 24-36.
- Kaplan, T. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi kapsamında türküler: Âşık Veysel türküleri. E. Ayyıldız (Ed.), *Muasır filoloji ve edebiyat tetkikleri* içinde (s. 125-149). İksad Publishing House.
- Karaağaç, G. (2015). *Dil bilgisi ve anlam bilgisi çözümlemeleri*. Akçağ Yayınları.
- Kramsch, C. (1993). *Context and culture in language teaching*. Oxford University Press.
- Ludke, K. M. (2019). Songs and music. M. Dressman ve Sadler, R. W. (Ed.), *The handbook of informal language learning* içinde (s. 203-213). WILEY Online Library. <https://doi.org/10.1002/9781119472384.ch13>
- Murray, K. S. J. (2005). Learning a second language through music. *Academic Exchange Quarterly*, 9(2), 161-166.
- Nazarova, N. V. (2024). The use of texts of Russian folk songs in teaching a foreign language at a non-linguistic university. *Evidence-Based Education Studies*, (2), 27-34. <http://doi.org/10.18323/3034-2996-2024-2-27-34>
- Nunan, D. (1988). *The learner-centred curriculum*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139524506>
- Türkay Yavuzel, S. (2020). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürel aktarım açısından türkülerin önemi* (Tez No. 640966) [Yüksek lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi.
- Önal, M. N. (2011). *Plevne türküsü*. Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Öncel, M. (2022). *Türk halk müziği: Formlar, çalgılar ve yedi bölgeden hikâyeli türküler*. Evrensel Değerler Derneği.
- Öz, K. (2024). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde müzik: Lisansüstü tezlerin eğilimleri. *Yegah Müzikoloji Dergisi*, 7(4), 807-821. <https://doi.org/10.51576/ynd.1564781>
- Özbay, M. ve Temizyürek, F. (2004a). *Türkçe öğreniyoruz: Orhun ders kitabı 1*. TİKA.
- Özbay, M. ve Temizyürek, F. (2004b). *Türkçe öğreniyoruz: Orhun çalışma kitabı 1*. TİKA.
- Özbay, M. ve Temizyürek, F. (2004c). *Türkçe öğreniyoruz: Orhun ders kitabı 2*. TİKA.
- Özbay, M. ve Temizyürek, F. (2004d). *Türkçe öğreniyoruz: Orhun çalışma kitabı 2*. TİKA.
- Özbay, M. ve Temizyürek, F. (2004e). *Türkçe öğreniyoruz: Orhun ders kitabı 3*. TİKA.
- Özbay, M. ve Temizyürek, F. (2004f). *Türkçe öğreniyoruz: Orhun çalışma kitabı 3*. TİKA.
- Özbay, M. ve Temizyürek, F. (2004g) *Türkçe öğreniyoruz: Orhun İleri Düzey*. TİKA.
- Öztelli, C. (1953). *Halk türküleri*. Varlık Yayınları.
- Öztürk, A. O. (2001). *Almanya türküleri: Türk göçmen edebiyatının sözlü/öncü kolu*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Öztürk, T., Akçay, S., Gün, S., Taşdemir, E., Çelebi, M., Özulaş, İ., Şerif, A., Karakoyun, E., Murt, M. ve Boztaş, A. (Ed.). (2010a). *Açılım Türkçe öğretim seti: Ders kitabı 1*. Dilset.
- Öztürk, T., Akçay, S., Gün, S., Taşdemir, E., Çelebi, M., Özulaş, İ., Şerif, A., Karakoyun, E., Murt, M. ve Boztaş, A. (Ed.). (2010b). *Açılım Türkçe öğretim seti: Çalışma kitabı 1*. Dilset.
- Öztürk, T., Akçay, S., Gün, S., Taşdemir, E., Murt, M., Çelebi, M., Özulaş, İ., Karakoyun, E., Aras, O., Ekren, M. ve Koçyiğit, B. (Ed.). (2011a). *Açılım Türkçe öğretim seti: Ders kitabı 3*. Dilset.
- Öztürk, T., Akçay, S., Gün, S., Taşdemir, E., Murt, M., Çelebi, M., Özulaş, İ., Karakoyun, E., Aras, O., Ekren, M. ve Koçyiğit, B. (Ed.). (2011b). *Açılım Türkçe öğretim seti: Çalışma kitabı 3*. Dilset.
- Öztürk, T., Akçay, S., Gün, S., Taşdemir, E., Murt, M., Çelebi, M., Özulaş, İ., Şerif, A., Karakoyun, E. ve Aras, O. (Ed.). (2011a). *Açılım Türkçe öğretim seti: Ders kitabı 2*. Dilset.
- Öztürk, T., Akçay, S., Gün, S., Taşdemir, E., Murt, M., Çelebi, M., Özulaş, İ., Şerif, A., Karakoyun, E. ve Aras, O. (Ed.). (2011b). *Açılım Türkçe öğretim seti: Çalışma kitabı 2*. Dilset.
- Öztürk, T., Akçay, S., Gün, S., Taşdemir, E., Cuma, M., Yiğit, A., Murt, M., Çelebi, M., Özulaş, İ., Karakoyun, E., Aras, O., Ekren, M. ve Koçyiğit, B. (Ed.). (2012a). *Açılım Türkçe öğretim seti: Ders kitabı 4*. Dilset.
- Öztürk, T., Akçay, S., Gün, S., Taşdemir, E., Cuma, M., Yiğit, A., Murt, M., Çelebi, M., Özulaş, İ., Karakoyun, E., Aras, O., Ekren, M. ve Koçyiğit, B. (Ed.). (2012b). *Açılım Türkçe öğretim seti: Çalışma kitabı 4*. Dilset.
- Stocker, C. (1923). Teaching French through folk songs. *The Modern Language Journal*, 7(5), 285-288. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4781.1923.tb06340.x>
- Tanrıkorur, C. (2009). *Müzik, kültür, dil*. Dergâh Yayınları.

- Tanses, H. (2005). *Öyküleriyle halk türküleri*. Say Yayınları.
- Taşgılı, A., Temur, N., Turan, S., Sağsöz, A., Güray, C., Urgan, S., Bayraktar, S., Gülsevin, G., Yıldırım, İ., Yavuz, M., Gündüz, M., Başaran, M., Tali, Ş., Aytan, T. ve Tekin Arıcı, E. (2024). *Türkçe öğrenenler için Türkler ve Türkiye* (A. F. Arıcı ve Y. Günaydın, Ed.). YTB Yayınları.
- Turhan, S. (2011). *Türkiye/Anadolu/vatan ve şehirlerle ilgili türküler-şarkılar*. Ankara Büyükşehir Belediyesi Yayınları.
- Ubucini, F. H. A. (1977). *1855'te Türkiye* (1. cilt). Tercüman 1001 Temel Eser.
- Uğur, A. (2015). Müzik coğrafyası: Türklerdeki coğrafya. *Bilig*, (74), 239-260.
- Üstün, H. (2003). *Öykü türküleri*. Pozitif Yayınları.
- Yao, Z., Li, R. ve Hartanto, Y. (2024). Chinese folk songs can facilitate Chinese language learning-a pilot study. *Journal of Psycholinguistic Research*, 53(6), 72. <https://doi.org/10.1007/s10936-024-10109-1>
- Yarmakeev, I. E., Pimenova, T. S., Abdrafikova, A. R. ve Syunina, A. S. (2016). Folk songs do magic in teaching speech and grammar patterns in EFL class. *Journal of Language and Literature*, 7(1), 235-240.

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

It is very important to show, introduce and teach our folk songs, which have filtered through thousands of years of history and embody the values that make us who we are, to international students who have come from different cultures and geographical regions to learn Turkish as a foreign language. This is because language is not independent of culture and, more importantly, language, which is a way of life, is actually culture itself. In this teaching process, the use of folk songs, which are part of our oral folk culture heritage, within language teaching techniques and methods, and the reflection and demonstration of these national values and characteristics through the words and language structures contained in the songs as a whole, are of great importance. In order to shed light on the subject, it is necessary to briefly touch upon topics related to Turkish culture, art, literature, history and geography.

In order to outline the conceptual framework of the Turkish language and explain its meaning, it is first necessary to define the term 'Turkish' in the context of history and culture. Indeed, the concept of 'Turkish' is not a narrow designation that refers only to a family, tribe or clan, nor is it a definition limited to ethnic identity. On the contrary, this concept refers to a deep-rooted nation that has existed throughout history across the vast geography of Eurasia, establishing multifaceted cultural interactions with neighbouring societies and, as a result of these interactions, both enriching its own cultural fabric and transforming the cultural structures of the societies around it. Turks have been the carriers and transmitters of cultural elements such as language, culinary culture, clothing, writing systems, and music in the regions where they have lived; at the same time, they have adopted various cultural elements from the communities they have interacted with, creating a synthesised structure.

2. Method

This research was designed using the qualitative research methods of document analysis and content analysis. Works containing folk songs, especially narrative folk songs and folk songs with place names, in the field of Turkish folk songs were scanned using the field-literature scanning method, and the obtained works were examined. Their suitability for use in teaching Turkish as a foreign language was investigated. An example activity plan was developed on how to integrate our folk songs, which are a treasure trove of oral folk culture, into lesson plans and programmes. On the other hand, the New Istanbul Turkish Textbook and Workbook for International Students (2022-23) A1-A2-B1-B2 and C1, the Açılım Turkish Teaching Set (2011-12-13) Textbook and Workbook 1, 2, 3, 4, TİKA I am Learning Turkish Orhun (2004-07) Textbook and Workbook 1, 2, 3, and Advanced Level books.

3. Findings, Discussion and Results

When we look at Turkish language teaching sets, we can say that there is a slight awareness and a small improvement in the inclusion of Turkish folk songs and Turkish folk music heritage in books from old to new. However, this is insufficient. Other textbook sets prepared for teaching Turkish as a foreign language should also be examined and assessed in future studies. It is considered that this research is noteworthy in terms of the need to carry out all kinds of work necessary to preserve and protect the cultural treasures of the Turkish nation, which has a strong, rich and deep cultural heritage, to introduce them to the world on behalf of Turkey, which is an important tourist destination, and to pass them on to future generations in a better condition. It is considered that conducting more in-depth research with the same objective and working on Turkish language learning activities that encompass everything related to the Turkish nation and its culture, such as history, geography, clothing, food and drink, and lifestyle, is very important and necessary in light of all that has been said.